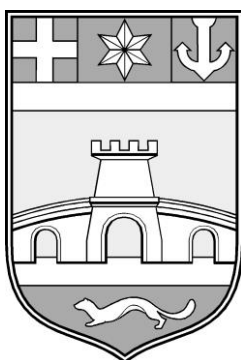

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**IZVJEŠĆE O STANJU
U PROSTORU OSJEČKO-
BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremljen u
Javnoj ustanovi
Zavod za prostorno uređenje
Osječko-baranjske županije

Osijek, svibnja 2019.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Izvješće o stanju u prostoru izrađuje se temeljem Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 153/13., 65/17., 114/18. i 39/19. - u daljnjem tekstu: Zakon) za razdoblje od četiri godine.

Do sada je, u vremenu od 1996. godine, za područje Osječko-baranjske županije doneseno šest Izvješća o stanju u prostoru, posljednje 2015. godine ("Županijski glasnik" broj 5/15.).

Izvješćem o stanju u prostoru ocjenjuje se učinkovitost planskih mjera sustava prostornog uređenja, daju smjernice prostornog razvoja te određuju potrebe izmjena ili izrade novih prostornih planova za promatrano područje odnosno razinu izrade. Povezivanjem svijesti o vlastitom prostornom potencijalu s praktičnim djelovanjem u području zaštite i uređenja prostora treba snažnije afirmirati vrijednosti prostora, te zaustaviti negativne pojave u prostoru.

Izvješća daju uvid u ulogu mreža naselja i posebno gradova u formiranju cjelovitog urbanog sustava prostora i potrebu njihove međusobne suradnje, uvid u procese koji koriste regionalne potencijale i pridonose ravnomjernijem razvoju odnosno smanjenju međusobnih razlika razvijenosti pojedinih prostornih cjelina te promoviraju ciljeve europske teritorijalne kohezijske politike.

Izvješća prioritetno prikazuju utvrđene probleme u prostoru, postojeća rješenja za poboljšanje stanja te ukazuju na mogućnosti daljnjih usmjerenja prostornog razvoja, odnosno analiziraju stanja i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji neposredan utjecaj na prostor. Kao najvažnije teme izdvajaju se demografski procesi, promjene u korištenju prostora kao rezultat pritiska pojedinih interesnih skupina, nužnost povećanja javnog interesa i zaštite općeg dobra, prestrukturiranje gospodarstva te sektorsko djelovanje i međusobna usklađenost različitih resora.

Prema članku 40. Zakona, izvješća sadrže polazišta, analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor, te prijedloge za unapređenja prostornog razvoja s osnovnim preporukama za iduće razdoblje.

Temeljem Zakona donesen je Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru ("Narodne novine" broj 48/14. i 19/15. - u daljnjem tekstu: Pravilnik) kojim su osim obveznog sadržaja izvješća, za svaku razinu donošenja, definirani i obvezni prostorni pokazatelji.

Prema članku 27. Zakona i članku 9. Pravilnika, izrađivač izvješća o stanju u prostoru na područnoj (regionalnoj) razini je zavod za prostorno uređenje županije. Izvješće o stanju u prostoru razmatra predstavničko tijelo, a Zaključak o razmatranju izvješća i izvješće o stanju u prostoru se objavljuju u službenom glasniku.

U postupku izrade ovoga Izvješća o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije 2015. - 2019. godine, konzultirana su upravna tijela Županije, korišteni su podaci iz informacijskog sustava prostornog uređenja prostornih planova, službeno objavljenih i dostupnih podataka tijela i ustanova, te drugih pravnih osoba s javnim ovlastima, podaci iz usvojenih i objavljenih sektorskih studija, strateških razvojnih, planskih i provedbenih dokumenata, te na Skupštini razmatranih i usvojenih sektorskih izvješća, kako je za obvezne prostorne pokazatelje propisano Pravilnikom.

Od Županijskih upravnih odjela podaci o dokumentima iz nadležnosti te mogućnostima njihove provedbe temeljem važećih prostornih planova zatraženi su od:

- UO za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu,
- UO za zdravstvo i socijalnu skrb
- UO za poljoprivredu
- UO za investicije, razvojne projekte i fondove Europske unije
- UO za kontinentalni turizam
- UO za ruralni razvoj
- UO za prostorno planiranje, zaštitu okoliša i prirode, te
- UO za prostorno uređenje i graditeljstvo

Također su konzultirani:

- JU Županijska razvojna agencija Osječko-baranjske županije
- JU Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Osječko-baranjske županije
- JU Park prirode Kopački rit

Podaci o obveznim prostornim pokazateljima prema tablici koja je sastavni dio Pravilnika zatraženi su od ministarstava i državnih uprava, te drugih nadležnih tijela:

- Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
- Ministarstva mora, prometa i infrastrukture
- Ministarstva zaštite okoliša i energetike
- Ministarstva kulture
- Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja
- Ministarstva unutarnjih poslova
- Državnog zavoda za statistiku
- Hrvatska agencija za okoliš i prirodu
- Hrvatskog centra za razminiranje
- AZONIZ
- UO za prostorno uređenje i graditeljstvo Osječko-baranjske županije
- UO za urbanizam Grada Osijeka

Zatim od javnopravnih tijela s javnim ovlastima:

- HAKOM-a
- HŽ Infrastruktura
- Hrvatske autoceste
- Hrvatske ceste
- Uprave za ceste Osječko-baranjske županije
- UO za komunalno gospodarstvo, promet i mjesnu samoupravu, Odsjek za promet Grada Osijeka
- HEP - ODS Elektroslavonije
- HOPS
- INA
- JANAF
- Plinacro
- Hep Plin

I komunalnih poduzeća:

- Vodovod Osijek
- Urednost Čepin
- Čvorkovac Dalj
- Našički vodovod
- Vodorad Đurđenovac
- Đakovački vodovod
- Dvorac Valpovo
- Hidrobel Belišće
- Miholjački vodovod
- Baranjske vodovod
- Vodoopskrba Darda.

Dobiveni podaci su obrađeni u tablici obaveznih prostornih pokazatelja ili u tekstualnom dijelu Izvješća, te su temeljem njih utvrđene i predložene aktivnosti odnosno mjere za slijedeće četverogodišnje razdoblje.

Po zaprimanju nacрта Izvješća o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije 2015. - 2019. godine, nadležni upravni odjel ga je, prije upućivanja u daljnju proceduru, prosljedio svim upravnim odjelima Županije na ocjenu.

Dopune koje su upravni odjeli zatražili su razmotrene te su temeljem njih izvršene izmjene i dopune Izvješća:

<i>UO</i>	<i>izmjene i dopune</i>
<i>za gospodarstvo</i>	<i>dopunjeno je poglavlje 1.3.3. Stanovništvo</i>
	<i>dopunjeno je poglavlje II.3. Gospodarske djelatnosti</i>
<i>za poljoprivredu</i>	<i>obrisana je mjera u IV.3.5. Mjere za očuvanje cjelovitosti poljoprivrednog zemljišta koja je glasila: "zemljištu koje je u prostornim planovima utvrđena namjena "ostalo poljoprivredno tlo" ili sličnom kategorijom, za koju se ne može nedvojbeno reći je li poljoprivredno ili šumsko zemljište, potrebno je osmisliti namjenu, npr. melioriranjem pretvoriti u obradivo tlo, tj. u poljoprivredno zemljište, pošumljavanjem pretvoriti u šumsko zemljište, osmisliti na njemu obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i slično"</i>
	<i>dopunjena mjera u posljednjoj alineji u IV.3.6. Mjere za razvoj infrastrukture tekstem: "i izgradnja pojedinačnih sustava navodnjavanja"</i>
<i>za kontinentalni turizam</i>	<i>dopunjene mjere VI.3.4. Mjere za gospodarski razvoj tekstem: "poticanje razvoja novih oblika kontinentalnog turizma (glemping, robinzonski turizam i sl.)"</i>

**IZVJEŠĆE
O STANJU U PROSTORU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

I. POLAZIŠTA

I.1. Ciljevi izrade

Izvješće o stanju u prostoru (u daljnjem tekstu: izvješće), je osnovni i jedini dokument, te snažan alat stalnog i neprekinutog, praćenja stanja u prostoru. Ono omogućuje Županu, Skupštini Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Skupština) te stručnoj i široj javnosti cjelovito praćenje stanja u prostoru na temelju analize i ocjene osnovne prostorne strukture, trendova prostornog razvoja, zaštite i korištenja posebno vrijednih prostora kao i analize i ocjene provedbe prostornih planova i drugih strateških dokumenata koji utječu na prostor.

Svrha izrade Izvješća je dobivanje sveobuhvatnog pregleda prostornog razvoja i prostornog planiranja sa sustavom prostornog uređenja. Ovim dokumentom nastoji se prikazati cjelovita, argumentirana i objektivna spoznaja o prostoru Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Županija) kao neobnovljivom temeljnom dobru. Povezivanjem svijesti o vlastitom prostornom potencijalu s praktičnim djelovanjem u području zaštite i uređenja prostora potrebno je snažnije afirmirati vrijednosti prostora Županije te zaustaviti negativne pojave u prostoru.

Izvješće prioritetno prikazuje utvrđene probleme u prostoru, postojeća rješenja za poboljšanje stanja te ukazuje na mogućnosti daljnjih usmjerenja prostornog razvoja, odnosno analizira stanja i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji neposredan utjecaj na prostor. Kao najvažnije teme izdvajaju se promjene u korištenju prostora kao rezultat demografskog procesa ili kao rezultat primjene i provedbe planova državne razine, restrukturiranje gospodarstva, te sektorsko djelovanje i međusobna usklađenost različitih resora, kao i promjene u korištenju prostora kao rezultat pritiska pojedinih interesnih skupina, te nužnost povećanja zaštite javnog interesa i javnog dobra.

I.2. Zakonodavno-institucionalni okvir

Obveza izrade i razmatranja četverogodišnjih izvješća, utvrđena je predstavničkim tijelima lokalne i regionalne (područne) samouprave odredbom člankom 39. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 153/13., 65/17. i 114/18.; u daljnjem tekstu: Zakon). Izrađuju se u odnosu na Strategiju prostornog razvoja Republike Hrvatske „Narodne novine“ broj 106/17.-u daljnjem tekstu Strategija) i druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje od utjecaja na održivi razvoj u prostoru, prethodna izvješća i prostorne planove. Izvješća se objavljuju u službenim glasilima.

Temeljem članka 27. Zakona Izvješće o stanju u prostoru Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Izvješće), izrađuje Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Zavod), a razmatra Skupština.

Izvješće se izrađuje prema Pravilniku o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („Narodne novine broj 48/14. i 19/15.; u daljnjem tekstu Pravilnik), gdje je člankom 4. propisan obvezni sadržaj izvješća:

- (1) *Izvješće sadrži polazišta, analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor, te prijedloge za unaprjeđenje razvoja s osnovnom preporukama mjera za iduće razdoblje.*
- (2) *Polazišta obuhvaćaju pregled ciljeva izrade Izvješća unutar zakonodavnog, institucionalnog i međunarodnog okvira za razdoblje za koje se Izvješće izrađuje, te osnovna prostorna obilježja RH, županija, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina.*
- (3) *Analiza i ocjena stanja obuhvaća prikaz ostvarenja ciljeva prostornog uređenja i usmjerenja razvoja u prostoru koji su određeni Zakonom i Strategijom prostornog uređenja RH kroz prostorne planove i druge dokumente koji utječu na prostor, te ukazuju na trendove prostornog razvoja i usklađenost, odnosno nesklad u provedbi.*
- (4) *Analiza provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor obuhvaća prikaz pokrivenosti područja prostornim planovima, daje podatke o prostornim planovima i*

drugim strateškim, programskim i razvojnim dokumentima koji utječu na prostor, ukazuje na osnove njihove provedbe, potrebu i učestalost njihove promjene, te daje osvrt na provođenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unaprjeđenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog Izvješća.

- (5) *Prijedlozi za unaprjeđenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje razrađuju se ciljevi odlučivanja o daljnjem statusu strateških, programskih i planskih smjernica iz važećih prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor, odnosno o njihovom zadržavanju, ukidanju ili promjeni. Preporuke obuhvaćaju mjere i prioritetne aktivnosti u idućem razdoblju.*

Posljednje Izvješće o stanju u prostoru Skupština je razmatrala 29. travnja 2015. godine ("Županijski glasnik" broj 5/15.), a izrađeno je za razdoblje 2010.-2014. godine. Ovim Izvješćem razmatra se razdoblje od 2015.-2019. godine.

Zaključno s travnjem 2019. godine sve jedinice lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: JLS) s područja Županije imale su izrađena izvješća o stanju u prostoru, osim Općine Podravska Moslavina, koja nikada do sada izvješće nije izradila.

Tablica 1. Izvješća o stanju u prostoru JLS (travanj 2019. godine)

JLS	Posljednje usvojeno i objavljeno izvješće o stanju u prostoru	Napomena
GRADOVI		
Grad Beli Manastir*	"Službeni glasnik" 2/06	ISTEKLO
Grad Beliše	"Službeni glasnik" 9/14	ISTEKLO
Grad Donji Miholjac	"Službeni glasnik" 2/13	ISTEKLO
Grad Đakovo*	"Službeni glasnik" 3/11	ISTEKLO
Grad Našice	"Službeni glasnik" 7/17	
Grad Osijek	"Službeni glasnik" 9/13	ISTEKLO
Grad Valpovo	"Službeni glasnik" 11/18	
OPĆINE		
Općina Antunovac	"Službeni glasnik" 6/10	ISTEKLO
Općina Bilje	"Službeni glasnik" 2/16	
Općina Bizovac	"Općinski glasnik" 4/06	ISTEKLO
Općina Čeminac	"Službeni glasnik" 3/06	ISTEKLO
Općina Čepin	"Službeni glasnik" 3/19	
Općina Darda	"Službeni glasnik" 7/18	
Općina Donja Motičina	"Službeni glasnik" 2/13 i 2A/13	ISTEKLO
Općina Draž	"Službeni glasnik" 2/06	ISTEKLO
Općina Drenje	"Službeni glasnik" 3/96	ISTEKLO
Općina Đurđenovac	"Službeni glasnik" 6/04 i 5/05	ISTEKLO
Općina Erdut	"Službeni glasnik" 57/13	ISTEKLO
Općina Ernestinovo *	"Službeni glasnik" 1/05	ISTEKLO
Općina Feričanci	"Službeni glasnik" 43/05	ISTEKLO
Općina Gorjani	"Službeni glasnik" 42/07	ISTEKLO
Općina Jagodnjak	"Službeni glasnik" 5/18	
Općina Kneževi Vinogradi *	"Službeni glasnik" 5/12	ISTEKLO
Općina Koška	"Službeni glasnik" 7/18	
Općina Levanjska Varoš	"Službeni glasnik" 6/18	
Općina Magadenovac	"Službeni glasnik" 13/16	
Općina Marijanci	"Službeni glasnik" 10/06	ISTEKLO
Općina Petlovac	"Službeni glasnik" 17/15	ISTEKLO
Općina Petrijevci	"Službeni glasnik" 5/12	ISTEKLO
Općina Podgorač	"Službeni glasnik" 7/18	
Općina Podravska Moslavina *	NEIZRAĐENO	
Općina Popovac	"Službeni glasnik" 1/15	ISTEKLO
Općina Punitovci	"Službeni glasnik" 1/96	ISTEKLO

Općina Satnica Đakovačka	"Službeni glasnik" 7/14 i 1/15	ISTEKLO
Općine Semeljci	"Službeni glasnik" 12/15 i 4/16	
Općina Strizivojna	"Službeni glasnik" 5/13	ISTEKLO
Općina Šodolovci	"Službeni glasnik" 7/14	ISTEKLO
Općina Trnava	"Službeni glasnik" 1/06	ISTEKLO
Općina Viljevo	"Službeni glasnik" 1/06	ISTEKLO
Općina Viškovci	"Službeni glasnik" 2/05	ISTEKLO
Općina Vladislavci*	"Službeni glasnik" 6/14	ISTEKLO
Općina Vuka*	"Službeni glasnik" 1/15	ISTEKLO

Izvor podataka: Zavod

* od Zavoda zatraženi podaci za izradu novog izvješća

Kao što se vidi iz priložene tablice, svega je 10 (manje od četvrtine, odnosno svega 24%) JLS s važećim izvješćima od kojih jedno ističe tijekom tekuće 2019. godine, dok je samo 7 JLS zatražilo podatke za izradu novog izvješća, temeljem čega se zaključuje da su pokrenuli ili imaju namjeru pokrenuti njegovu izradu. Razloge nezainteresiranosti za izradu izvješća možemo pronaći dijelom u nepoznavanju Zakonom propisanih obveza, a dijelom u nedostatnim financijskim sredstvima. JLS često nemaju na raspolaganju stručne osobe koje su u stanju izraditi izvješće, pa moraju taj posao povjeriti drugoj pravnoj osobi, za što u proračunu trebaju osigurati sredstva.

Redovitost izrade izvješća popraviti će se tek kada JLS prihvate obvezu njegove izrade i uvide da njime mogu unaprijediti svoje prostorne planove i druge dokumente od utjecaja na prostor, te na taj način kvalitetnije gospodariti prostorom. Odredbama Zakona nisu propisane kazne za jedinice područne (regionalne) odnosno lokalne samouprave koje ne izrađuju izvješća o stanju u prostoru, što je još jedan od razloga za ovakvo stanje.

Posljednje izvješće na nivou Države također je isteklo 2016. godine.

I.3. Osnovna prostorna obilježja Županije

Prema Nacionalnoj klasifikaciji prostornih jedinica za statistiku 2012. („Narodne novine“ broj 96/12. i 102/12.-ispravak), gdje je prostorna jedinica za statistiku 1. razine Republika Hrvatska, prostorne jedinice za statistiku 2. razine Jadranska i Kontinentalna Hrvatska, Županija je, kao prostorna jedinica za statistiku 3. razine, razvrstana u Kontinentalnu Hrvatsku.

I.3.1. Prirodna i geografska obilježja

Sa stajališta globalnog sagledavanja šireg prostora, Županija se svrstava u prostor Panonske Hrvatske. S obzirom na fizionomske osobitosti pripada skupini županija sjeveroistočne Hrvatske s kojima čini prostornoplansku cjelinu. Za ovu cjelinu osobito su značajni riječni tokovi Dunava, Drave i Save koji uvjetuju uređenje prostora i određuju koridore krupne međunarodne i državne infrastrukture, osobito transeuropske magistralne i regionalne prometne pravce. Prometni i geostrateški položaj Županije određuje podunavski i podravski koridor, dok posavski koridor tangira Županiju i od značaja je za njezine prometne tokove. Razvoj podunavskog koridora i istočnog područja Hrvatske ocijenjen je kao osobito značajan za ravnomjeran razvoj Županije.

Reljef je najistaknutiji geografski element, a prostor Županije dio je šireg prostora koji reljefno pripada sjeveroistočnom, pretežito nizinskom, ravničarskom dijelu geografske cjeline istočne Hrvatske. Na modeliranje i izgled današnjeg reljefa presudnu su ulogu imali riječni tokovi Dunava, Drave i Save s pritocima. Nadmorske visine terena naplavnih ravni kreću se okvirno u rasponu od 93-94 m.n.v., dok je najniža točka na ušću Drave u Dunav na 82 m.n.v. Viši tereni koji se uzdižu iznad pretežno nizinskog okolnog reljefa su lesni platoi i zaravni na području Baranje. Jugozapadni dijelovi Županije su područja prigorskog reljefa istočnih ogranaka Krndije i Papuka. To su područja većih nadmorskih visina, bitno drugačijeg obilježja, sastava i građe. Najviša točka na području Županije je na Krndiji, na području Metrsko brdo, visine 606 m.n.v.

Na području Županije najzastupljenije su poljoprivredne površine, što uz povoljne klimatske prilike predstavlja dobru podlogu za poljoprivrednu proizvodnju.

Klimatska obilježja prostora Županije dio su klime šireg prostora istočne Hrvatske, gdje prevladava umjereno kontinentalna klima, koja se s obzirom na prostorni položaj javlja u cirkulacijskom pojasu umjerenih širina, gdje su promjene vremena česte i intenzivne. Na cijelom području Županije izražena je homogenost klimatskih prilika, što je posljedica reljefnih obilježja, dok se određene diferencijacije mogu javiti na područjima lesnih platoa Baranje i prigrorskih reljefa na zapadu. Na širem području istočne Slavonije može se godišnje očekivati prosječno 1.880 - 1.900 sunčanih sati. Najdominantniji vjetrovi su iz sjeverozapadnog smjera i to u toplom dijelu godine, a zimi vjetrovi iz jugoistočnog pravca, najčešće jačine 1-2 bofora.

Osnovno hidrografsko obilježje površja Županije jest ekscentričnost tekućica. Vodom najizdašnija rijeka je Dunav koji u dužini od 86,06 km teče graničnim područjem. Najznačajnija rijeka na području Županije je rijeka Drava, koja je dijelom granična rijeka s Republikom Mađarskom, a potom prirodna granica između Slavonije i Baranje. Tok Drave kroz Županiju dug je 104 km.

1.3.2. Upravno teritorijalna podjela

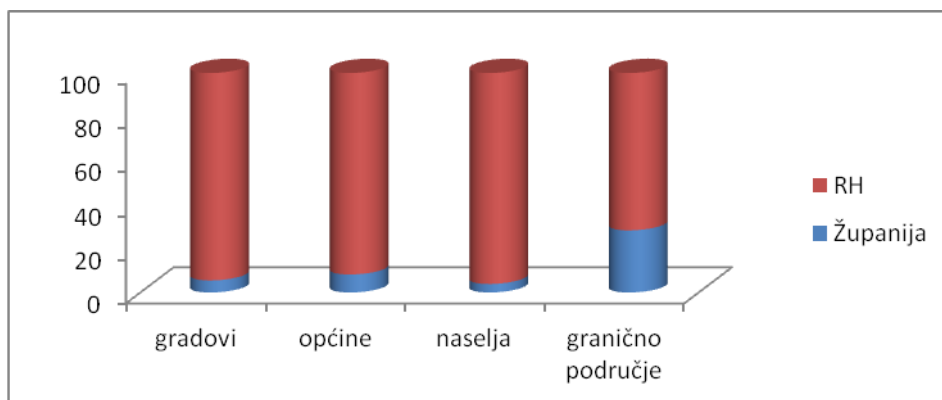
Na temelju članka 133. Ustava Republike Hrvatske teritorijalni ustroj Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: RH) određen je Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine" broj 86/06., 125/06. - ispravak, 16/07. - ispravak, 95/08. - Odluka USRH, 46/10.-ispravak., 145/10., 37/13., 44/13., 45/13. i 110/15). Županija je jedna od 20 županija na teritoriju RH čiji teritorijalno-administrativni ustroj u posljednjih 10 godina nije mijenjan.

Županija je prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ broj 86/2006., 125/06.-ispr., 16/07.-ispr., 95/08.-Odluka Ustavnog suda RH, 46/10.-ispr., 145/10., 37/13., 44/13., 45/13. i 110/15.), strukturirana u 42 JLS, od kojih je 7 gradova i 35 općina, s ukupno 262 naselja. U Prostornom planu Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu PPOBŽ), u tekstualnom dijelu obrazloženja navodi se podatak od 264 naselja zbog naselja Ovčara (Općina Čepin) i naselja Krčevina (Općina Đurđenovac) čija područja su navedenim zakonom pripojena drugim naseljima, Čepinu odnosno Beljevini.

Karta 1. Teritorijalno-administrativni ustroj Županije

Na području Županije nalazi se 8,2% svih općina, 5,5% svih gradova, odnosno 3,9% svih naselja RH. Gradovi zauzimaju približno 1/3 površine Županije, a preostale 2/3 otpada na općine. Od ukupne površine, granično područje zauzima 41,68% što čini 28,30% površine kopnenog graničnog područja RH. S površinom od 4.149,93 km² prema digitalnom katastru Državne geodetske uprave od listopada 2018. godine. Županija je na 4. mjestu u RH, zauzimajući 7,34% državnog kopnenog teritorija.

Graf 1. Udio gradova, općina, naselja i graničnog područja Županije u RH

I.3.3. Stanovništvo

Posljednji popis stanovništva, kućanstava i stanova RH proveden je 2011. godine, što je u prethodnom Izvješću bila okosnica za sagledavanje socijalno-demografske slike.

Po Popisu iz 2011. godine na prostoru Županije živi 305.032 stanovnika, što čini 7,10% stanovništva RH i Županiju svrstava na 3. mjesto, iza Splitsko-dalmatinske i Zagrebačke županije. Navedeni broj stanovnika činio je gustoću naseljenosti od 73,50 stanovnika na km², što je nešto manje od prosjeka RH koji je iznosio 75,81 stanovnika na km², a što je bilo za trećinu ispod prosjeka EU-27, koji je iznosio 115 stanovnika na km², temeljem čega je zaključeno da je Županija rijetko naseljena.

Razmještaj stanovništva Županije karakteriziran je njegovom koncentracijom u naseljima smještenim na glavnim cestovnim pravicima, koji svoje ishodište imaju u Osijeku i granaju se u šest smjerova: prema Đakovu, Našicama, Donjem Miholjcu, Belom Manastiru, Erdutu i Vinkovcima.

U 7 gradova Županije je 2011. godine živjelo 193.964, što je 63,62% stanovništva, dok je preostalih 46,38% živjelo u naseljima negradskeg karaktera, što jasno pokazuje da je stanovništvo koncentrirano u urbanim sredinama, te dodatno ukazuje na potrebu revitalizacije ruralnih područja.

Podaci Državnog zavoda za statistiku (u daljnjem tekstu: DZS), zatraženi za potrebe izrade ovog Izvješća upućivali su na popis stanovništva iz 2011. godine, što se u Izvješću za razdoblje 2015.-2019. godine može smatrati tek početnim podatkom.

U potrazi za novijim podacima konzultirana je publikacija Demografski podaci po županijama, Hrvatske gospodarske komore, Zagreb, siječanj 2019. godine, prema kojoj je Županija s 309.155 stanovnika i 4. mjesta u RH 2008. godine, 2017. godine pala na 283.035 stanovnika i 5. mjesto u RH, s padom od 8,4% u promatranom razdoblju 2008.-2017. godine. U istom periodu broj stanovnika RH smanjio se za 4,3%, a Kontinentalne Hrvatske 5,3%. U apsolutnom broju stanovnika u razdoblju od 2008.-2017. godine Županija je izgubila 26.120 stanovnika. Više od nje izgubila je samo Sisačko-moslavačka županija.

No, kada se ovaj apsolutni broj pretvori u postotak, slika stanja u Županiji bitno se mijenja - sa smanjenjem broja stanovnika od 8,4%, Županija se nalazi na jedanaestom mjestu, a veće smanjenje

broj stanovnika u promatranom razdoblju bilježe Šibensko-kninska, Bjelovarsko-bilogorska, Karlovačka, Brodsko-posavska, Virovitičko-podravska, Ličko-senjska, Požeško-slavonska, Vukovarsko-srijemska i Sisačko-moslavačka županija.

Od navedenih živorođenih i umrlih osoba 59-65% je u gradovima, ostalo je po općinama, što je u skladu s podatkom jer 65% stanovništva Županije živi u gradovima, te se podudara s globalnim tendencijama. Na svjetskom se nivou predviđa da će se u bliskoj budućnosti u gradove dodatno preseliti 1,5 milijarda ljudi.

Tablica 2. Živorodeni i umrli u Županiji 2014.-2017. godine

OPIS	PROMATRANO RAZDOBLJE			
	2014.	2015.	2016.	2017.
Živorodeni	2.685	2.551	2.399	2.378
Umrli	3.945	4.108	3.817	3.897
Razlika	-1.260	-1.557	-1.418	-1.519

Izvor podataka: Publikacija Demografski podaci po Županijama, HGK siječanj 2019. godine

U svim je županijama prisutan negativan prirodni prirast, odnosno broj umrlih veći je od broja rođenih. Zbog velikog ukupnog broja stanovnika, Županija je i po ovom pokazatelju na drugom mjestu negativne statistike (- 1.519), iza Primorsko-goranske županije. No, puno bolji pokazatelj od prirodnog prirasta je vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih), jer stavlja u odnos broj umrlih i broj živorođenih na nekom prostoru. Prema vitalnom indeksu, Županija se nalazi na devetom mjestu s indeksom 61, a lošije od nje su Požeško-slavonska, Koprivničko-križevačka, Krapinsko-zagorska, Virovitičko-podravska, Vukovarsko-srijemska, Primorsko-goranska, Bjelovarsko-bilogorska, Karlovačka, Sisačko-moslavačka, Šibensko-kninska te Ličko-senjska. Županija je, međutim, lošija i od državnog prosjeka, koji iznosi 68,4.

Izuzetno nepovoljan je i migracijski saldo, kako s drugim županijama, tako i s inozemstvom. Migracijski saldo 2017. godine svrstava Županiju na predzadnje mjesto s 4.496 migriranih osoba u inozemstvo i 964 migrirale osobe u druge županije. Kumulativno promatrano, u posljednjih 10 godina iselilo se 11.956 osoba u inozemstvo, odnosno 5.883 osoba u druge županije. Interesantna je i poražavajuća činjenica da sve županije osim Istarske i Dubrovačko-neretvanske imaju negativan migracijski saldo s inozemstvom u posljednjih 10 godina.

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je većina županija suočena s problemima niskog prirodnog prirasta, niskog vitalnog indeksa, bržeg starenja stanovništva, kao i izraženim migracijskim kretanjima, te je ovaj problem dodatno izražen na području slavonskih županija i Sisačko-moslavačke županije.

Tablica 3. Broj stanovnika Županije

Osječko-baranjska županija	Broj stanovnika popis 2011.	Procjena broja stanovnika				Broj stanovnika 2018.
		2014.	2015.	2016.	2017.	
1	2	3	4	5	6	7
Beli Manastir	10.068	9.439	9.231	8.970	8.549	9.487
Belišće	10.825	10.488	10.333	10.150	9.874	10.874
Donji Miholjac	9.491	9.186	9.054	8.910	8.690	9.322
Đakovo	27.745	27.238	26.865	26.433	25.813	29.120
Našice	16.224	16.212	16.016	15.798	15.565	16.680
Osijek	108.048	106.610	105.921	104.638	103.162	109.134
Valpovo	11.563	11.262	11.095	10.937	10.697	11.294
ukupno gradovi	193.964	190.435	188.515	185.836	182.350	195.911

Antunovac	3.703	3.709	3.670	3.664	3.585	3.907
Bilje	5.642	5.451	5.356	5.239	4.980	5.604
Bizovac	4.507	4.374	4.310	4.221	4.123	4.468
Čeminac	2.909	2.838	2.759	2.704	2.618	2.938
Čepin	11.599	11.132	10.940	10.687	10.405	11.674
Darda	6.908	6.686	6.584	6.383	6.113	6.733
Donja Motičina	1.652	1.569	1.522	1.510	1.469	1.627
Draž	2.767	2.538	2.405	2.308	2.137	2.628
Drenje	2.700	2.542	2.464	2.414	2.322	2.613
Đurđenovac	6.750	6.359	6.251	6.075	5.896	6.497
Erdut	7.308	6.774	6.592	6.329	6.077	7.196
Ernestinovo	2.189	2.150	2.083	2.035	1.971	2.319
Feričanci	2.134	2.067	2.045	1.981	1.937	2.124
Gorjani	1.591	1.546	1.521	1.495	1.448	1.598
Jagodnjak	2.023	1.916	1.852	1.809	1.710	1.866
Kneževi Vinogradi	4.614	4.318	4.183	4.033	3.790	4.205
Koška	3.980	3.818	3.768	3.671	3.554	3.961
Levanjska Varoš	1.194	1.120	1.089	1.058	1.034	976
Magadenovac	1.936	1.864	1.837	1.813	1.753	1.848
Marijanci	2.405	2.316	2.273	2.209	2.140	2.387
Petlovac	2.405	2.226	2.166	2.123	2.039	2.261
Petrijevci	2.870	2.828	2.793	2.759	2.659	2.820
Podgorač	2.877	2.825	2.752	2.669	2.600	2.933
Podravska Moslavina	1.202	1.127	1.116	1.069	1.020	1.137
Popovac	2.084	1.880	1.764	1.650	1.559	1.887
Punitovci	1.803	1.748	1.738	1.699	1.660	1.801
Satnica Đakovačka	2.123	2.072	2.037	2.012	1.970	2.338
Semeljci	4.362	4.238	4.165	4.084	3.997	4.438
Strizivojna	2.525	2.470	2.441	2.363	2.302	2.692
Šodolovci	1.653	1.485	1.443	1.398	1.334	1.624
Trnava	1.600	1.518	1.482	1.450	1.400	1.679
Viljevo	2.065	1.985	1.937	1.895	1.838	1.976
Viškovci	1.906	1.833	1.781	1.729	1.690	1.911
Vladislavci	1.882	1.794	1.749	1.692	1.630	1.946
Vuka	1.200	1.134	1.111	1.058	1.035	1.204
ukupno općine	111.068	106.250	103.979	101.288	97.795	109.816
Osječko-baranjska županija	305.032	296.685	292.494	287.124	280.145	305.727

Izvor podataka: 2-DZS, 3-6 DZS putem HGK, 7-PU Osječko-baranjska na dan 31.12.2018. godine

Za pretpostaviti je da su procjene broja stanovnika rađene na temelju podatka o živorođenim i umrlim osobama, dok je podatak PU Osječko-baranjske broj osoba s prijavljenim prebivalištem na području Županije (stanje 31.12.2018.).

Tablica 4. Broj stanovnika i gustoća naseljenosti po JLS

Osječko-baranjska županija	Površina JLS u km ²	Broj stanovnika 2011. god.	Broj stanovnika 2018. god.	Gustoća naseljenosti stanovnika/km ² 2011. god.	Gustoća naseljenosti stanovnika/km ² 2018. god.
1	2	3	4	5	6
Gradovi					
Beli Manastir	62,76	10.068,00	9.487,00	160,43	151,17
Belišće	70,44	10.825,00	10.874,00	153,67	154,37
Donji Miholjac	134,61	9.491,00	9.322,00	70,51	69,25
Đakovo	169,18	27.745,00	29.120,00	164,00	172,13
Našice	205,32	16.224,00	16.680,00	79,02	81,24
Osijek	174,73	108.048,00	109.134,00	618,37	624,58
Valpovo	141,50	11.563,00	11.294,00	81,72	79,82
Ukupno gradovi	958,54	193.964,00	195.911,00	202,35	204,38
Općine					
Antunovac	57,30	3.703,00	3.907,00	64,63	68,19
Bilje	259,85	5.642,00	5.604,00	21,71	21,57
Bizovac	100,26	4.507,00	4.468,00	44,95	44,56
Čeminac	61,76	2.909,00	2.938,00	47,10	47,57
Čepin	120,70	11.599,00	11.674,00	96,10	96,72
Darda	94,12	6.908,00	6.733,00	73,40	71,54
Donja Motičina	52,05	1.652,00	1.627,00	31,74	31,26
Draž	149,36	2.767,00	2.628,00	18,53	17,59
Drenje	105,61	2.700,00	2.613,00	25,57	24,74
Đurđenovac	116,80	6.750,00	6.497,00	57,79	55,62
Erdut	158,93	7.308,00	7.196,00	45,98	45,28
Ernestinovo	32,26	2.189,00	2.319,00	67,85	71,88
Feričanci	46,07	2.134,00	2.124,00	46,32	46,11
Gorjani	50,62	1.591,00	1.598,00	31,43	31,57
Jagodnjak	102,05	2.023,00	1.866,00	19,82	18,28
Kneževi Vinogradi	248,65	4.614,00	4.205,00	18,56	16,91
Koška	122,33	3.980,00	3.961,00	32,53	32,38
Levanjska Varoš	123,66	1.194,00	976,00	9,66	7,89
Magadenovac	112,34	1.936,00	1.848,00	17,23	16,45
Marijanci	65,53	2.405,00	2.387,00	36,70	36,43
Petlovac	93,20	2.405,00	2.261,00	25,81	24,26
Petrijevci	55,50	2.870,00	2.820,00	51,71	50,81
Podgorač	131,47	2.877,00	2.933,00	21,88	22,31
Podravska Moslavina	44,40	1.202,00	1.137,00	27,07	25,61
Popovac	62,33	2.084,00	1.887,00	33,44	30,28
Punitovci	42,31	1.803,00	1.801,00	42,62	42,57
Satnica Đakovačka	78,99	2.123,00	2.338,00	26,88	29,60
Semeljci	101,23	4.362,00	4.438,00	43,09	43,84
Strizivojna	36,16	2.525,00	2.692,00	69,82	74,44

Šodolovci	72,66	1.653,00	1.624,00	22,75	22,35
Trnava	81,38	1.600,00	1.679,00	19,66	20,63
Viljevo	111,48	2.065,00	1.976,00	18,52	17,72
Viškovci	43,32	1.906,00	1.911,00	43,99	44,11
Vladislavci	32,15	1.882,00	1.946,00	58,54	60,53
Vuka	24,56	1.200,00	1.204,00	48,86	49,03
Ukupno općine:	3.191,39	111.068,00	109.816,00	34,80	34,41
Ukupno Županija:	4.149,93	305.032,00	305.727,00	73,50	73,67

Izvor podatka: 2-digitalni katastar DGU listopad 2018. god., 3-DZS, 4-PU Osječko-baranjska 31.12.2018., (5=3/2), (6=4/2), izračun Zavoda

Iz Tablice 4. očitavamo kako se dinamična demografska kretanja na području Županije, s migracijama, negativnim prirodnim prirastom i posljedičnim fluktuiranjem demografskih pokazatelja, nisu negativno odrazili na promjenu ukupnog broja stanovnika Županije 2018. godine, te time posredno na gustoću naseljenosti u odnosu na podatak iz 2011. godine, štoviše došlo je do blagog porasta.

I.4. Županija u okviru prostornoga uređenja države

Na državnom nivou prostor Županije razmatran je kroz Strategiju koju je Hrvatski Sabor, temeljem Zakona donio 13. listopada 2017. godine. Strategija je temeljni državni dokument za usmjeravanje razvoja u prostoru. Temeljem Strategije, prema Zakonu donose se prostorni planovi na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini. Prostorni planovi državne razine su Državni plan prostornog razvoja, Prostorni plan ZERP-a, Prostorni plan epikontinentalnog pojasa RH, prostorni plan nacionalnog parka, parka prirode i drugi prostorni planovi područja posebnih obilježja, te urbanistički plan državnog značaja. Do donošenja Državnog plana prostornog razvoja na snazi ostaje Program prostornog uređenja RH („Narodne novine“ broj 50/99. i 84/13.- u daljnjem tekstu: Program RH).

U međunarodnom kontekstu Strategija je izrađena u skladu sa Strategijom EU za Dunavsku regiju, odnosno Strategijom EU za Jadransko-jonsku regiju (regije obuhvaćaju područje bivše SFRJ).

I.4.1. Strategija prostornog razvoja RH (Strategija)

Područje Županije se, u krajobraznom kontekstu Strategije, prepoznaje unutar nizinskog područja sjeverne Hrvatske, s reljefom na nadmorskoj visini 50-100 m, na kojima su uz pretežite poljoprivredne površine i vinogradi, te listopadne šume. Županija se nalazi u kategoriji prostora s 200.000-500.000 stanovnika sa stalnim trendom pada njihova broja.

Osječka makroregija je u Strategiji prepoznata kao tradicionalno poljoprivredni prostor. Prema indeksu razvijenosti od 46,07 (MRRFEU 2013.g.) Strategija Županiju svrstava u I. skupinu s najslabijim indeksom razvijenosti.

Pri sagledavanju prometne povezanosti RH sa europskim prostorom, Županijskim prostorom prolaze glavni europski pravci Rajna-Dunav i Budimpešta-Ploče okarakteriziran kao „ostali“ prometni pravac odnosno najniže rangirani prometni pravci u europskom kontekstu. U razvoju cestovnog prometa na području Županije Strategija planira autocestu na pravcu Osijek-državna granica s Republikom Mađarskom, brzu cestu u smjeru istok zapad (smjer podravske brze ceste), te modernizaciju ostalih vrsta prometne infrastrukture. U energetskej infrastrukturi evidentira se postojeće stanje, a planiranje nove se zadržava na razinama planiranim ranije važećom Strategijom prostornog razvitka RH.

Nova Strategija, za razliku od dosadašnjih, propituje prioritete i strateška usmjerenja prostornog razvoja, održivost prostorne organizacije, mogućnosti urbano-ruralnih veza, te daje preporuke za razvoj, kako urbanih aglomeracija, tako i ruralnih sredina i njihovo povezivanje, te smanjivanje regionalnih razlika uz naglasak na specifične cjeline od kojih su u Županiji zastupljena područja uz državnu granicu te područje istočne Hrvatske u kojem je potrebno potaknuti gospodarski razvoj.

Značajan dio Strategije bavi se zaštitom prirodne i kulturne baštine, te zaštitom okoliša s naglaskom na zbrinjavanje otpada.

Županija je u sklopu Javne rasprave o Nacrtu prijedloga Strategije 13. srpnja 2015. godine dostavila mišljenje s prijedlozima korekcija na temelju zaključaka strategija, studija, analiza i planova razvoja regionalne te županijske razine, kao i postavki važećeg PPOBŽ. Temeljem primjedbi Županije, pripremljenih u Zavodu, u Strategiji je dodatno valoriziran prostor Istočne Hrvatske, uvažena je specifičnost prostora regije usmjeravanjem na smanjivane regionalnih razlika i jačanje urbano-ruralnih veza, dan je naglasak na ujednačen razvoj svih vrsta infrastrukture, te dodatno akcentiran kontinentalni, a s njim i riječni turizam.

I.4.2. Program prostornog uređenja RH

Program RH izrađen je na temelju Zakona o prostornom uređenju iz 1994. godine i Strategije prostornog uređenja RH iz 1997. godine i Izmjena i dopuna Strategije prostornog uređenja RH iz 2013. godine. Program RH izrađen je 1999. godine, a njegove izmjene i dopune 2013. godine.

Program RH pobliže određuje osnovne ciljeve razvoja u prostoru, kriterije i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te utvrđuje prijedloge prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja. Programom RH su određene i osnove za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, sustav središnjih naselja i sustav razvojne društvene infrastrukture te mjera i smjernica za zaštitu i unapređenje okoliša.

Program RH kao trenutno jedini prostorni plan državne razine, temeljem Zakona i Strategije, ostaje na snazi do donošenja novog u skladu sa Zakonom.

I.4.3. Prostorni plan Parka prirode „Kopački rit“

Hrvatski sabor je 17. veljače 2006. godine donio Odluku o donošenju Prostornog plana Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.; u daljnjem tekstu: PPPP), kao prostornog plana područja posebnih obilježja koji se obavezno donosi za nacionalni park te park prirode. Park prirode "Kopački rit" u cijelosti se nalazi na području Županije i to u općinama Bilje i Kneževi Vinogradi te Gradu Osijeku. Osim namjene površina PPPP-om je predviđena izgradnja infrastrukture neophodne za područje čija izgradnja je uvjetovana uvažavanjem prostora i svih mjera zaštite prirode. Utvrđena su i područja gradnje te evidentirane ostale izgrađene strukture.

I.4.4. Prostorni plan Osječko-baranjske županije

Prostorni plan Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: PPOBŽ) je osnovni prostorni plan područja, donesen 2002. godine, njegove I. Izmjene i dopune 2010., a druge i treće 2016. („Županijski glasnik“ broj 1/02., 4/10., 3/16. i 5/16.) Po donošenju posljednjih izmjena i dopuna izrađen je i pročišćeni tekst odredbi za provedbu i grafičkog dijela PPOBŽ i objavljen u „Županijskom glasniku“ broj 6/16. Svrha PPOBŽ je osigurati prostor za infrastrukturu državnog i županijskog značaja, te usmjeravati izradu prostornih planova JLS kroz stalno praćenje njihove izrade davanjem sugestija na koncept odluke o izradi prostornih planova, ulaznih podataka za njihovu izradu, primjedbi u javnoj raspravi i konačno izdavanjem mišljenja o usklađenosti s PPOBŽ.

II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

II.1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Županije

II.1.1. Građevinska područja

Korištenje prostora iskazuje se kroz prostorne planove, između ostalog, brojčanim prostornim pokazateljima. Jedan od njih je gustoća stanovanja, koja predstavlja odnos broja stanovnika i površine građevinskih područja naselja unutar obuhvata prostornog plana, a za aktualno stanovništvo Županije dana je u Tablici 5. ovog Izvješća.

Tablica 5. *Gustoća stanovanja po JLS*

Osječko-baranjska županija	Površina građevinskog područja naselja (ha)		Broj stanovnika		Gustoća stanovanja (stanovnika/ha)	
	2015.	2018.	2015.	2018.	2015.	2018.
1	2	3	4	5	6	7
Gradovi						
Beli Manastir	1.086,06	1.086,06	10.068	9.487	9,27	8,74
Belišće	856,57	856,57	10.825	10.874	12,64	12,69
Donji Miholjac	888,99	1.137,28	9.491	9.322	10,68	8,20
Đakovo	2.212,55	2.184,20	27.745	29.120	12,54	13,33
Našice	1.567,77	1.480,57	16.224	16.680	10,35	11,27
Osijek	4.729,65	4.752,10	108.048	109.134	22,84	22,97
Valpovo	1.208,48	1.211,90	11.563	11.294	9,57	9,32
Ukupno gradovi	12.515,30	12.708,68	193.964	195.911	15,50	15,42
Općine						
Antunovac	415,05	417,38	3.703	3.907	8,92	9,36
Bilje	637,38	690,03	5.642	5.604	8,85	8,12
Bizovac	621,35	619,31	4.507	4.468	7,25	7,21
Čeminac	465,58	465,58	2.909	2.938	6,25	6,31
Čepin	948,02	1.012,24	11.599	11.674	12,23	11,53
Darda	677,92	678,96	6.908	6.733	10,19	9,92
Donja Motičina	180,14	184,83	1.652	1.627	9,17	8,80
Draž	1.067,64	1.062,21	2.767	2.628	2,59	2,47
Drenje	463,79	473,75	2.700	2.613	5,82	5,52
Đurđenovac	1.224,63	1.224,63	6.750	6.497	5,51	5,31
Erdut	1.724,86	1.727,47	7.308	7.196	4,24	4,17
Ernestinovo	419,02	419,02	2.189	2.319	5,22	5,53
Feričanci	370,49	370,49	2.134	2.124	5,76	5,73
Gorjani	155,64	155,62	1.591	1.598	10,22	10,27
Jagodnjak	471,92	471,87	2.023	1.866	4,29	3,95
Kneževi Vinogradi	881,37	891,37	4.614	4.205	5,24	4,72
Koška	695,90	692,70	3.980	3.961	5,72	5,72
Levanjska Varoš	364,55	364,55	1.194	976	3,28	2,68
Magadenovac	284,10	284,10	1.936	1.848	6,81	6,50

Marijanci	257,49	261,64	2.405	2.387	9,34	9,12
Petlovac	541,08	541,08	2.405	2.261	4,44	4,18
Petrijevci	508,87	508,87	2.870	2.820	5,64	5,54
Podgorač	440,50	440,50	2.877	2.933	6,53	6,66
Podravska Moslavina	186,13	197,67	1.202	1.137	6,46	5,75
Popovac	639,30	639,30	2.084	1.887	3,26	2,95
Punitovci	226,14	226,14	1.803	1.801	7,97	7,96
Satnica Đakovačka	237,56	241,05	2.123	2.338	8,94	9,70
Semeljci	527,48	527,50	4.362	4.438	8,27	8,41
Strizivojna	314,14	314,14	2.525	2.692	8,04	8,57
Šodolovci	438,95	438,95	1.653	1.624	3,77	3,70
Trnava	352,37	355,99	1.600	1.679	4,54	4,72
Viljevo	385,43	356,30	2.065	1.976	5,36	5,55
Viškovci	223,00	223,20	1.906	1.911	8,55	8,56
Vladislavci	277,79	278,67	1.882	1.946	6,77	6,98
Vuka	202,30	211,38	1.200	1.204	5,93	5,70
Ukupno općine:	17.761,32	17.968,49	111.068	109.816	6,25	6,11
Ukupno Županija:	30.276,62	30.677,17	305.032	305.727	10,07	9,97

Izvor podataka: 2-3 PPUO/G, 4-DZS - publikacija HGK "Demografski podaci po županijama siječanj 2019. godina", 5- PU Osječko-baranjska na dan 31.12.2018. godine, (6=4/2), (7=5/3), izračun Zavod

Komparacijom kolona 6. i 7. zamjećuje se neznatan pad gustoće stanovanja u promatranom razdoblju, ionako ispod propisane PPOBŽ-om, gdje se kaže da je u građevinskim područjima naselja gradskog karaktera potrebno težiti gustoći od 30 stanovnika/ha, a u ostalim naseljima 15 stanovnika/ha. Pad gustoće stanovanja nije nužno uvjetovan povećanjem površine građevinskog područja. Može ga uzrokovati i pad broja stanovnika, bez promjene granica građevinskog područja.

Kako i dalje niti jedna JLS, kao što se uočava iz kolone 7. Tablice 5. ne doseže gustoću propisanu PPOBŽ-om, potrebno je dodatno potencirati kvalitetnije korištenje postojećih građevinskih područja, povećanje gustoće stanovanja, a time neposredno i zaštitu poljoprivrednih površina od prenamjene.

Kroz praćenje prostornih pokazatelja iz prostornih planova uređenja općine/grada (u daljnjem tekstu: PPUO/G) uočava se i nadalje prisutna tendencija povećavanja površine građevinskih područja naselja. U nastojanju da se ograniči proširivanje građevinskih područja te buduću urbanizaciju prioritetno usmjeri prema popunjavanju i progušćivanju građevinskih područja u postojećim okvirima, radi njihovog racionalnog korištenja te očuvanja i zaštite poljoprivrednog zemljišta od prenamjene, u PPOBŽ su dani uvjeti i smjernice za utvrđivanje i korištenje građevinskog područja. Izmjene i dopune PPUO/G izrađene u proteklom periodu povećanje građevinskog područja naselja, unatoč smanjenju broja stanovnika, opravdavaju povećanjem broja kućanstava koja pak nastoje osnovati vlastito stanovanje. Uz prikaz broja stanovnika, prema PU Osječko-baranjskoj u stalnom povećanju, građevinsko područje naselja može se prema PPOBŽ povećavati sve dok se ne smanjuje gustoća stanovanja. Pri svakoj promjeni granica građevinskih područja JLS su obvezne dobiti suglasnost Ministarstva poljoprivrede za svaku katastarsku česticu kojoj se namjena iz poljoprivrednog zemljišta mijenja u građevinsko. U novije vrijeme suglasnost se mora pribaviti i od Ministarstva državne imovine za sve katastarske čestice u državnom vlasništvu.

Kroz PPOBŽ izgradnja građevina industrije, malog gospodarstva i poduzetništva usmjerava se prioritetno u građevinska područja naselja gospodarske namjene u cilju veće iskorištenosti postojećih zona i postojeće komunalne infrastrukture, ali omogućava se i osnivanje novih gospodarskih zona, izdvojenih od građevinskog područja naselja, koje je potrebno komunalno opremiti. Tijekom godina, kao rezultat politike sustavnog poticanja osnivanja gospodarskih zona, s ciljem otvaranja novih radnih

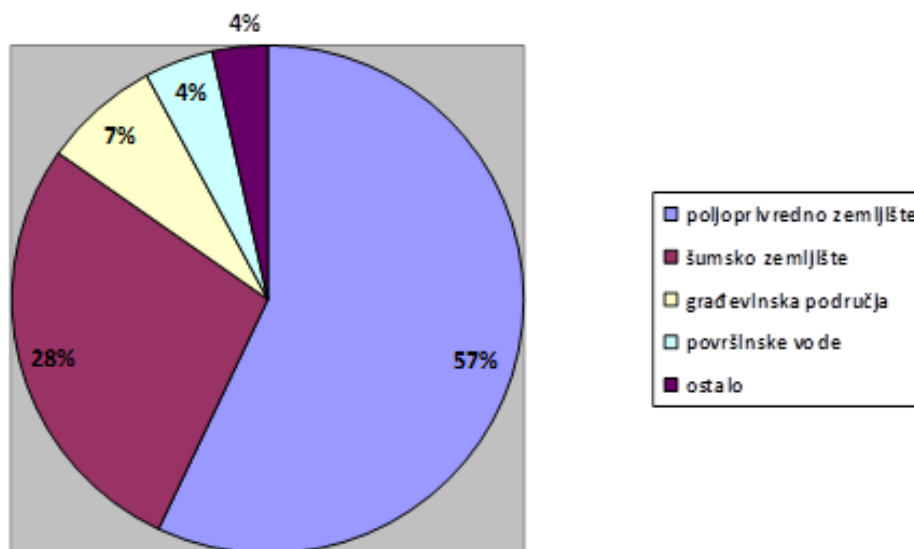
mjesta, došlo je, međutim, do inflacije planiranja takvih zona diljem Županije, pri čemu većina ostaje mrtvim slovom na papiru, u nemogućnosti privođenja namjeni, svodeći se na funkciju planskog opterećivanja prostora. Ukupna površina izdvojenih građevinskih područja gospodarske namjene u Županiji je iznosila 2015. godine 1637,58 ha, što je u međuvremenu racionalizirano na inicijativu samih JLS, tako da 2018. godine iznosi 1406,02 ha. Dobrodošla mjera u tom smislu je uvođenje u Zakon odredbe kojom se za sva izdvojena građevinska područja izvan naselja propisuje da ukoliko u roku od sedam godina nije za njih donesen urbanistički plan uređenja, odnosno izgrađena osnovna infrastruktura, prestaju biti građevinskim područjima.

Nepovoljna okolnost koja traje još iz prethodnog razdoblja je stupanje na snagu Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama ("Narodne novine" broj 86/12. i 143/13.), koji predstavlja, s gledišta stanja u prostoru, potencijalno opasan presedan, kako u smislu fizičkog zauzeća površina na načine suprotne onima propisanim prostornim planovima, tako i u dalekosežnijem smislu neizravnog ohrabrivanja neodgovornog ponašanja u prostoru, ovjeravajući ga kao legitimnog. Od presudne bi važnosti stoga bilo predmetni zakon popratiti jasnijim inzistiranjem na dosljednoj provedbi opće legislative prostornog uređenja, mimo iznimke koja je njime učinjena.

II.1.2. Poljoprivredne površine

Poljoprivredne površine su najzastupljenija kategorija u prostoru Županije, što donosi potencijal za bavljenje poljodjelstvom. Kako bi se ponovo uključile u poljoprivrednu proizvodnju, minirane i minski sumnjive poljoprivredne površine bile su prioritet u procesu razminiranja.

U proteklom razdoblju nastavljena je praksa izgradnje poljoprivrednih građevina, omogućena kroz prostorne planove, izvan granica građevinskih područja. Premda dobrodošla u svrhu unapređivanja poljoprivredne proizvodnje, ovakva izgradnja smanjuje i usitnjava obradive površine te je stoga potrebno detaljnije planiranje izgradnje izvan granica građevinskih područja, kako bi se racionaliziralo zauzimanje poljoprivrednih površina, poboljšala iskorištenost i spriječilo izgradnju građevina koje tijekom korištenja ne mogu opravdati svoju svrhu.

Graf 2. Raspodjela površina u Županiji prema PPOBŽ i PPUO/G

II.1.3. Šume

Županija je sa 28% prostora pokrivenog šumama ispod državnog prosjeka. Unatoč tome šume kao jedan od prirodno obnovljivih resursa predstavljaju veliki ekološki i ekonomski potencijal kojim je neophodno gospodariti na postavkama održivosti. Šumama se gospodari na način propisan Zakonom o

šumama ("Narodne novine" broj 140/05., 82/06., 129/08., 80/10., 124/10., 25/12., 68/12., 148/13. i 94/14.). U prostornim planovima ih se štiti adekvatno propisanim mjerama zaštite.

II.1.4. Vode

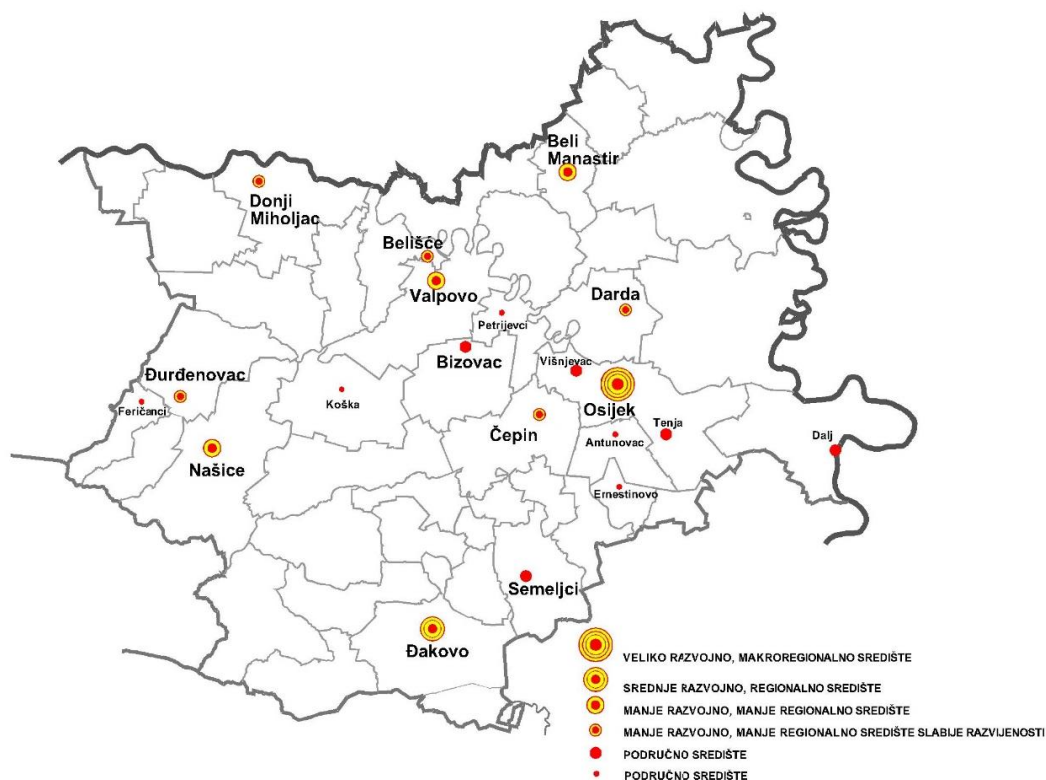
Prostor Županije obiluje vodama. Najvažniji prirodni vodotoci su rijeke Dunav i Drava, sa svojim južnim i zapadnim pritocima. Iz tog razloga Županija pretežitom površinom pripada vodnim područjima slivova Drave i Dunava, a manjim dijelom vodnom području sliva Save. Područje Županije pokrivaju četiri slivna područja: slivno područje "Vuka", slivno područje "Karašica-Vučica", slivno područje "Baranja" i slivno područje "Biđ-Bosut".

II.2. Sustav naselja

Od 264 naselja na području Županije njih 67 (25%) nalazi se u gradovima, a 197 naselja (75%) u općinama. Najviše naselja nalazi se na području Grada Našice (19), a najmanje na područjima općina Antunovac, Gorjani, Petrijevci, Satnica Đakovačka i Strizivojna, samo po 2. Gledano u cjelini, mala naselja do 500 stanovnika pretežno su smještena u zapadnom dijelu Županije, naselja od 501-1000 stanovnika su ravnomjerno raspoređena, a naselja s više od 2000 stanovnika koncentrirana su oko gradskih naselja. Koncentracijom stanovništva, gospodarske moći i društvenih aktivnosti gradovi su težišta cjelokupnog razvitka Županije. Broj stanovnika po JLS dan je ranije u tablicama 3. i 4., iz kojih je vidljivo da je stanovništvo pretežito koncentrirano u gradovima kao centrima ekonomske moći, što ponovno akcentira potrebu poticanja demografske obnove ruralnih područja.

Prema kategorizaciji središnjih funkcija naselja, u Županiji se nalazi jedno "veliko razvojno (makroregionalno) središte" (Osijek), jedno "srednje razvojno (regionalno) središte" (Đakovo), tri "manja razvojna (manja regionalna) središta" (Beli Manastir, Našice, Valpovo), pet "manjih razvojnih (manjih regionalnih) središta slabije razvijenosti" (Belišće, Čepin, Darda, Donji Miholjac, Đurđenovac), pet "područnih središta" (Bizovac, Dalj, Semeljci, Tenja, Višnjevac) 5 područnih središta umanjenog značaja (Antunovac, Ernestinovo, Feričanci, Koška, Petrijevci) te 25 "većih lokalnih inicijalno razvojnih središta" (većina općinskih središta). Kriteriji za kategorizaciju su broj stanovnika, administrativna uloga u Županiji, zastupljenost društvenih sadržaja u naselju, te stupanj gospodarskog potencijala, pri čemu, najčešće neopravdano, administrativna funkcija podiže kategoriju naselja.

Ponajveći problem je rastuća tendencija diljem Županije da naselja gube društvene funkcije gravitacijskog centraliteta - pošta, ambulanta, stomatološka ordinacija i sl. - ne voljom JLS, nego ih ukidaju nadležna javna poduzeća, zbog gubitka poslovnog interesa. Stvarni je, međutim, javni i prostornoplanski interes, te stoga interes Županije, kao nadležnog nositelja tih interesa, da se zadrži što više kategorija centraliteta i s njima veća kvaliteta života u tim sredinama, kao preduvjet demografskog oporavka ruralnih područja.

Karta 2. Središnje funkcije naselja

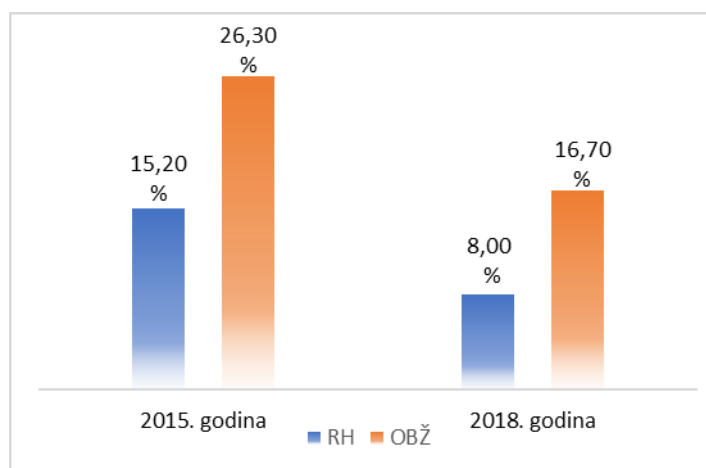
II.3. Gospodarske djelatnosti

U promatranom razdoblju nastavljen je trend blagog rasta gospodarskih kretanja u Županiji. Kontinuirano je prisutan rast broja poduzetnika i broja zaposlenih, a i vanjskotrgovinska razmjena bilježi uzlazne trendove. Ukupni prihodi i rashodi poduzetnika Županije bilježe rast, pri čemu je rast prihoda nešto sporiji. Ukupna dobit tekućeg razdoblja povećana je za 28,9 %, dok je ukupni gubitak povećan za čak 89,9 %. U razdoblju prethodnog Izvješća 2010.-2014. godina, konsolidirani financijski rezultat je bio negativan i iznosio preko milijardu kuna. Konsolidirani financijski rezultat je u 2015. godini bio pozitivan i iznosio 133 milijuna kuna, 2016. godine je iznosio 505 milijuna, da bi 2017. godine ponovno bio negativan i iznosio 273 milijuna kuna.

Jedan od razloga negativnog rezultata poslovanja poduzetnika je i činjenica da su četiri tvrtke sa sjedištem na području Županije, iz djelatnosti građevinarstva, trgovine, proizvodnje prehrambenih proizvoda i savjetovanja u vezi s poslovanjem i ostalim upravljanjem, u 2017. godini ostvarile ukupan gubitak u iznosu od 797,3 milijuna kuna, dok su iste tvrtke u 2016. godini ostvarile dobit u iznosu od 47,4 milijuna kuna. U prosjeku konsolidirani financijski rezultat u promatranom razdoblju je ipak pozitivan i znatno bolji od istog u prethodnom razdoblju.

Broj blokiranih pravnih osoba i nepodmirenih prijavljenih obveza u padu je još od kraja 2010., odnosno 2011. godine, kada je iznos nepodmirenih obveza iznosio 1,6 milijardi kuna, a blokiranih pravnih osoba 1.622. Krajem lipnja 2018. godine bilo je 387 insolventnih pravnih osoba, što je 5,4% manje u odnosu na prosinac 2017. godine. Iznos nepodmirenih obveza na području Županije iznosio je 150 milijuna kuna ili 51% manje u odnosu na prosinac 2017. godine, sudjelujući u ukupnim nepodmirenim obvezama u RH s 2,2%.

Usprkos smanjenom ulaganju u dugotrajnu imovinu nastavlja se pozitivni trend smanjenja broja nezaposlenih, tako da je u promatranom razdoblju pao s 29.690 iz 2015. godine na samo 17.431 nezaposlenih u 2018. godini, što predstavlja pad nezaposlenosti od čak 41,3 %. Stopu nezaposlenosti u Županiji u odnosu na RH na početku i kraju promatranog razdoblja prikazuje graf broj 3.

Graf 3. Stopa nezaposlenosti u Županiji u odnosu na RH

Unatoč smanjenju stope nezaposlenosti sa 26,3% 2015. godine na 16,7% u 2018. godini, Županija zaostaje cca 20% za prosjekom smanjenja nezaposlenosti u RH.

Pokazatelji o zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti, također pokazuju pozitivne trendove, pa je, prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno i mirovinsko osiguranje, u 2015. godini broj zaposlenih iznosio 83.116, a u 2018. godini 86.938, što predstavlja povećanje od 4,6 %.

Negativnost, međutim, predstavlja okolnost da pad broja nezaposlenih koji je iznosio 17.431, što je rekordno nizak broj nezaposlenih unazad desetak godina, ne prati i povećanje broja zaposlenih u jednakom postotku, što nam kazuje da je značajan broj onih koji su svoje zaposlenje pronašli ili u drugim županijama ili izvan RH ili je broj smanjen zbog odjave s evidencije i slično.

Najznačajniji negativan podatak je činjenica da je tijekom promatranog perioda prisutan kontinuiran pad broja aktivnog stanovništva, koje doprinosi razvoju cjelokupne zajednice, što nas ukupno dovodi do broja od 8.573 manje aktivnih osoba za protekle četiri godine.

Tablica 6. Financijski pokazatelji za Županiju 2015. - 2017. godine

Osječko-baranjska županija	2015.g.	2016.g.	2017.g.
1	2	3	4
Broj poduzetnika*	4561	4764	5103
Broj zaposlenih	37475	37976	39184
Ukupni prihodi	24.299	24.337	24.839
Ukupni rashodi	22.909	23.663	24.954
Dobit tekućeg razdoblja	862	1.141	1.111
Gubitak tekućeg razdoblja	729	636	1.384
Konsolidirani financijski rezultat	133	505	-273
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.355	1.149	951
Izvoz	4.617	5.065	5.494
Uvoz	2.527	3.020	3.336
Saldo	2.090	2.045	2.158

Izvor: FINA, Podružnica Osijek; obrada: HGK Županijska komora Osijek; *Broj poduzetnika koji su predali Godišnje financijsko izvješće o poslovanju; Nedostaju podaci za 2018. godinu jer se izvješće za prošlu godinu radi tek krajem tekuće godine

Zbog specifičnog položaja u RH te uslijed okolnosti uvjetovanih najnovijim povijesnim zbivanjima, znatan prostor Županije pripada posebnoj problemskoj cjelini, području posebne državne skrbi. Područja posebne državne skrbi utvrđena su Zakonom o područjima posebne državne skrbi

("Narodne novine" broj 86/08., 57/11., 51/13., 148/13., 76/14., 147/14. i 18/15.), prvenstveno radi postizanja što ravnomjernijeg razvitka svih područja RH. Područja od posebne državne skrbi određuju se u tri skupine, i to: prvu i drugu skupinu prema okolnostima nastalim na temelju posljedica agresije na RH i treću skupinu prema kriterijima ekonomske razvijenosti, strukturnih poteškoća i demografskom kriteriju.

37% područja Županije razvrstano je u prvu skupinu. Prvoj skupini pripadaju, tijekom Domovinskog rata okupirana područja općina i gradova, te područja neposredno uz državnu granicu. U drugu skupinu nije razvrstana niti jedna JLS s područja Županije. U treću skupinu, kojoj pripada 15% teritorija Županije, razvrstana su područja koja zaostaju u razvijenosti, prema posebno utvrđenim kriterijima.

Gotovo 52% prostora Županije, na kojem živi 59% ukupnog stanovništva, područje je na kojem je i nadalje potrebno provoditi posebne poticajne mjere za demografski i gospodarski napredak, te privoditi kraju program obnove i povratka prijeratnog stanovništva, kao i njihovo trajno stambeno zbrinjavanje.

Osnovne poticajne mjere propisane su Zakonom o područjima posebne državne skrbi, a odnose se na stambeno zbrinjavanje, porezne povlastice, podobnosti u svrhu zaštite okoliša, te poticajne mjere u sustavu odgoja i obrazovanja.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, na snazi od 13. prosinca 2017. godine ("Narodne novine" broj 123/17.), unaprijeđen je pravni okvir koji se odnosi na postupak ocjenjivanja i razvrstavanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, kao i način utvrđivanja potpomognutih područja, te je proveden novi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, odnosno određenje potpomognutih područja. Na temelju provedenog postupka donesena je Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti ("Narodne novine" broj 132/17.), koja je stupila na snagu 01. siječnja 2018. godine. Sukladno toj Odluci, Županija je s indeksom razvijenosti 96,009 svrstana u 2. razvojnu skupinu županija, za razliku od odluke o ocjenjivanju i razvrstavanju koja je vrijedila do 31. prosinca 2017. godine, po kojoj je Županija s indeksom razvijenosti 46,07 bila razvrstana u I. skupinu potpomognutih područja.

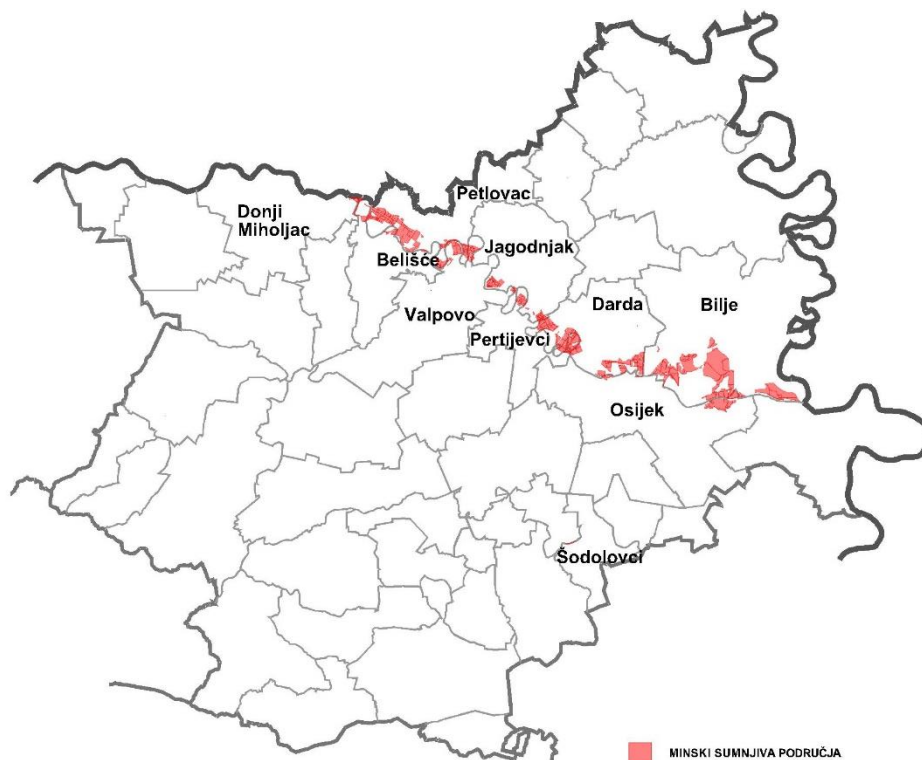
Unatoč činjenici da je Županija iz I. prešla u II. skupinu po stupnju razvijenosti, 12 JLS na području Županije i nadalje je razvrstano u I. skupinu. Najviše ih je u II. skupini, njih 14, u III. skupini 6, a u IV. 7. Najbolje su razvrstani Osijek u VII. skupini, te Antunovac i Našice u V. skupini.

Graf 4. Podjela JLS Županije prema stupnju razvijenosti

II.4. Minski sumnjiva područja

Pored svih iznesenih podataka na razvoj gospodarstva Županije još uvijek utječu i posljedice Domovinskog rata, činjenicom da još uvijek nije razminirano njeno cjelokupno područje. Iako je tijekom promatranog razdoblja, prema podacima nadležnog tijela, razminirano 10.154.307 m² još uvijek je na području Županije, sa 29.03.2019. godine, prisutno 52.825.944 m² minski sumnjivih područja.

Karta 8. Minski sumnjiva područja Županije

Tablica 7. Raspored minski sumnjivih područja u OBŽ

JLS	POVRŠINA (m ²)
Belišće	1.201.670
Bilje	21.690.015
Darda	11.584.705
Donji Miholjac	346.955
Jagodnjak	1.965.682
Osijek	3.507.788
Petlovac	9.066.860
Petrijevci	863.917
Šodolovci	7.419
Valpovo	2.590.933
Ukupno Županija	52.825.944

Izvor podataka: MUP 29.03.2019. godine

II.5. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za Županiju

II.5.1. Promet

Najznačajniji prometni koridor na području Županije je paneuropski prometni koridor Vc, u sklopu kojega je trenutačno u izgradnji posljednja dionica autoceste A5. Do sada je izgrađena i puštena u funkciju dionica od autoceste A3 (Zagreb - Lipovac) do Osijeka. Dionica od Osijeka do granice s Republikom Mađarskom planira se graditi u 4 etape:

- prva etapa je dionica Osijek - most Halasica preko rijeke Drave, čija izgradnja je praktički dovršena, vrše se pripreme za tehnički prijem,
- druga etapa je izgradnja 7 putnih prijelaza čija je izgradnjom upravo započeta, rok za izgradnju je 2 godine,
- treća etapa je cesta od mosta Halasica do Belog Manastira za koju je završen natječaj za izgradnju te se kreće u ugovaranje radova. Predviđeni završetak je do kraja 2021. godine,
- četvrta etapa je dionica od Belog Manastira do granice za koju je završena studija utjecaja na okoliš i natječaj za projektnu dokumentaciju. Planira se s radovima na izgradnji započeti 2020. i završiti do kraja 2023. godine.

Hrvatske autoceste pripremaju dokumentaciju za prijavu sufinanciranja iz EU-fondova za gradnju druge i treće etape.

Po provedenim studijama utjecaja na okoliš u promatranom razdoblju nastavilo se s realizacijama planiranih prometnica od kojih je obilaznica Petrijevac trenutno u izgradnji, a završena je obilaznica Donjeg Miholjca.

Problematicu obilaznice Belog Manastira nastojalo se riješiti kroz posljednje izmjene i dopune PPOBŽ. Po provedenoj studiji utjecaja na okoliš, koja je planiranu jugozapadnu trasu ocijenila neprihvatljivom, s obzirom na važeću Odluku o zaštiti izvorišta "Crpilište livade" kroz čije područje je trasa trebala proći pokušalo se pronaći druga, prihvatljiva rješenja. Na prijedlog Grada Belog Manastira u posljednjim izmjenama i dopunama PPOBŽ valorizirana je sjeveroistočna obilaznica Grada. PPOBŽ, uz sjeveroistočnu varijantu trase, još uvijek zadržava i prvotnu trasu, s obzirom na to da je prostorno, prometno i izvedbeno nemjerljivo logičnija te povoljnija.

U okviru Prostorno-prometne studije prometnog sustava šireg područja Grada Osijeka analizirana je mogućnost izmještanja željezničke pruge s trase uz "zapadnu obilaznicu" D7 na trasu uz autocestu te izgradnja novog željezničkog kolodvora u Đakovu i korekcija trase pruge kod Širokog Polja radi osiguranja veće brzine prometovanja. Od izrade i usvajanja studije, osim valorizacije kroz prostorne planove, nije bilo novih aktivnosti na infrastrukturi koju razmatra.

U željezničkom prometu u promatranom razdoblju nisu zabilježene znatnije aktivnosti osim održavanja pruga na minimalno potrebnom opsegu, te tendencije ukidanja željezničkih smjerova zbog nerentabilnosti. Pozitivan primjer je ponovno otvaranje prometa na relaciji Osijek - Pecs (Republika Mađarska). Iako se Strategijom RH sugerira korištenje željezničke infrastrukture u gradskom prijevozu, te njenog korištenja u integralnom i kombiniranom prijevozu, do sada nisu uočeni pozitivni pomaci u tom smjeru.

II.5.2. Elektronička komunikacijska infrastruktura

Posljednjim izmjenama i dopunama PPOBŽ uvažene su potrebe sektora elektroničkih komunikacija čime su stvoreni potrebni preduvjeti za izgradnju i modernizaciju elektroničke komunikacijske infrastrukture. Planirano u PPOBŽ prenosi se na planove niže razine, a realizacija planiranog ovisi o potrebama prostora odnosno njegovih stanovnika i poslovnoj politici operatera.

Način na koji je elektronička komunikacijska infrastruktura planirana u PPOBŽ i prostornim planovima niže razine omogućava modernizaciju i realizaciju 5G mreže i širokopojasnog interneta za sve stanovnike Županije.

II.5.3. Plinooskrba

Na području Županije u prethodnom razdoblju (2015.–2019. godine) izgrađeno je ukupno 168,47 km lokalnih plinovoda, od čega su značajnije dužine plinovoda izgrađene na području gradova Osijek i Đakovo te općina Draž, Gorjani, Jagodnjak, Popovac i Vuka.

U studenom 2017. godine izrađen je Desetogodišnji plan razvoja plinskog transportnog sustava RH 2018.-2027. godine od strane Plinacro-a. Navedenim planom razvoja na području Županije, tijekom 2018. godine planirana je izgradnja plinovoda Donji Miholjac – Belišće zbog povećanja kapaciteta i sigurnosti opskrbe u dužini od 20 km i rekonstrukcija (izmještanje trase) plinovoda Donji Miholjac–Osijek u dužini od 8 km.

U 2019. godini planirano je stavljanje u funkciju plinovoda Donji Miholjac – Belišće i Donji Miholjac – Osijek, te se predviđa napuštanje plinovoda Beničanci – Osijek.

U svrhu povećanja sigurnosti opskrbe prirodnim plinom Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije 2021. godine planira se izgradnja plinovoda Osijek – Vukovar u dužini od 30 km.

Specifičnu problematiku predstavljali su napušteni plinovodi koji sa sobom nose pripadajuća ograničenja u prostoru. Stoga su takvi plinovodi u PPOBŽ evidentirani kao plinovodi van funkcije na koje se ne primjenjuju propisane mjere zaštite, odnosno zaštitni koridori plinovoda propisani posebnim propisom.

II.5.4. Elektroenergetika

Zakonom o energiji ("Narodne novine" broj 120/12., 14/14, 95/15 i 102/15.), Zakonom o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji ("Narodne novine" broj 152/08., 55/12., 101/13. i 14/14.) i Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Narodne novine" broj 88/12.) istaknuto je korištenje obnovljivih izvora i kogeneracije kao interes RH te su predviđeni financijski poticaji u tu svrhu i mogućnost stjecanja statusa povlaštenog proizvođača električne energije. Kroz Odredbe za provođenje PPOBŽ omogućena je gradnja postrojenja za proizvodnju električne i/ili toplinske energije koja kao resurs koriste alternativne odnosno obnovljive izvore energije izravno temeljem PPOBŽ unutar građevinskih područja gospodarske namjene, kao i izvan građevinskih područja pod propisanim uvjetima, čime se ubrzava realizacija takvih projekata, koji su prepoznati kao zahvati u prostoru od interesa za Županiju. Gospodarski subjekti sve više pokazuju interes za gradnju ovakve vrste građevina, pa se JLS nerijetko odlučuju, kroz izmjene i dopune PPUO/G, za propisivanje uvjeta njihove gradnje i u građevinskim područjima naselja.

II.5.5. Vodoopskrba i odvodnja otpadnih voda

Posljednjim izmjenama i dopunama PPOBŽ-a uvaženi su zaključci Novelacije plana razvitka vodoopskrbe Osječko-baranjske županije („Županijski glasnik“ broj 15/11.) čime su stvoreni preduvjeti za njen daljni razvitak.

Aktualna transportna i distributivna vodovodna mreža temelji se prvenstveno na pitanju vodoopskrbe gradova i većih naselja, tako da na prostoru Županije funkcionira nekoliko većih sustava vodoopskrbe, i to: Osijeka, Našica, Đakova, Valpova, Belišća, Donjeg Miholjca, Belog Manastira, Darde-Bilja i Čepina. U funkciji su i manji vodoopskrbni sustavi: Đurđenovca, Semeljaca, Ivanovaca-Kuševca, Viškovaca, Đurđanaca, Širokog Polja, Đakovačke Breznice i Strizivojne-Vrpolja. U posljednje vrijeme uočena je tendencija spajanja manjih sustava u veće, čime se postiže jednoličnija i sigurnija opskrba krajnjih korisnika.

Sadašnje stanje vodoopskrbe Županije karakteriziraju različiti vodoopskrbni resursi i to prvenstveno zahvati dubokih podzemnih vodonosnika, zatim kaptaže izvora u brdskom dijelu Županije i zahvati s otvorenog vodotoka (rijeke Drave).

Znakovita je činjenica da realizacija sustava odvodnje pritom ne prati adekvatno aktivnosti na širenju vodoopskrbne mreže, što često rezultira povećanim negativnim utjecajima na okoliš. Segment odvodnje u PPOBŽ stavlja naglasak na veće sustave sa zajedničkim uređajima za pročišćavanje otpadnih voda - prepoznajući napose dva velika sustava Osijek i Belišće, kapaciteta preko 100.000 ES, te sustave vezane uz Beli Manastir, Đakovo, Valpovo, Donji Miholjac Našice, Gat i Petrijevce.

Manji sustavi kao građevine za zaštitu voda prepoznati u PPOBŽ su Podravska Moslavina-Viljevo, Đurđenovac-Feričanci, Kneževi Vinogradi, Draž i Erdut-Dalj, za koje se preporučuje povezivanje u veće, koji bi uključivali što više naselja. Plan odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Županije nije, međutim, izrađen u duhu takve ideje, cjepkajući sustave na pojedinačne uređaje s ispuštima u neprimjerene prijemnike, dovodeći u pitanje ne samo kriterij ekonomičnosti nego i zaštitu i očuvanje okoliša. Dokaz za navedeno su odluke o izmjenama navednog plana iz 2017. i 2018. godine kojima se omogućuje pripajanje naselja u veće odvodne sustave. Također, dosadašnja iskustva pokazuju kako se sredstvima iz fondova EU sufinanciraju pretežito veći sustavi.

II.5.6. Korištenje voda i melioracijska odvodnja

Korištenje voda i melioracijska odvodnja provodi se sukladno posebnim propisima kojima su regulirane nadležnosti u izgradnji, korištenju i održavanju infrastrukture za korištenje voda i za zaštitu od štetnog djelovanja voda naseljenih mjesta i poljoprivrednih površina, te za zaštitu voda od zagađenja. Nakon vraćanja mreže melioracijske odvodnje na predratno stanje, u proteklom periodu nastavljene su aktivnosti na održavanju mreže, te na izgradnji sustava za navodnjavanje. U navedenim aktivnostima surađivale su Hrvatske vode, Županija i JLS. Za provedbu navedenih aktivnosti izrađuje se Program provedbe Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama na području Osječko-baranjske županije, te ga godišnje donosi Skupština.

Izuzev aktivnosti u nadležnosti Županije i JLS, RH putem Hrvatskih voda provodi aktivnosti na izgradnji akumulacija i retencija za obranu od poplava u brdskom dijelu Županije prema državnim planovima za upravljanje vodama i posebnim propisima.

II.5.7. Gospodarenje otpadom

Na postavkama odredbi Zakona o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“ broj 94/13., 73/17. i 14/19.) u promatranom razdoblju donesen je Plan gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017.-2022. godine („Narodne novine“ broj 3/17.). Navedenim propisima građevine za gospodarenje otpadom su podijeljene prema nadležnosti na građevine državnog, županijskog i lokalnog značaja, koje se ovisno o značaju planiraju prostornim planovima u nadležnosti.

U PPOBŽ planirane su građevine za gospodarenje otpadom županijskog značaja i time stvorene pretpostavke za provedbu Zakona o održivom gospodarenju otpadom i Plan gospodarenja otpadom RH.

Proteklo razdoblje karakterizira pokretanje većeg broja izmjena i dopuna PPUO/G u svrhu usklađivanja s posebnim propisima koji reguliraju gospodarenje otpada odnosno u svrhu realizacije građevina za gospodarenje otpadom lokalnog značaja.

II.6. Zastita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

Izvrješćem o stanju okoliša na području Źupanije za razdoblje 2013.-2016. godine je konstatirano da prostor Źupanije odlikuju očuvana prirodna i biološka raznolikost, te prirodne i krajobrazne vrijednosti. Potencijalnu opasnost za očuvanje tih vrijednosti predstavljaju krupni infrastrukturni zahvati, poljoprivredne djelatnosti, te neplanska i neprimjerena gradnja.

II.6.1. Zastita prirodne baštine

Pored evidentiranih pojedinačnih lokaliteta zaštićene prirode u nekoliko kategorija, na snazi su Uredba o ekološkoj mreži ("Narodne novine" broj 124/13. i 105/15.) i Uredba o proglašenju Regionalnog parka Mura-Drava ("Narodne novine" broj 22/11.), čime je značajan dio površine Źupanije stavljen pod "dvostruku" zaštitu prirode proglašenu na državnoj razini.

Prema podacima Ministarstva zaštite okoliša i energetike - Uprave za zaštitu prirode, Područja ekološke mreže RH, Natura 2000 u Źupaniji su:

- a) Područja očuvanja značajna za ptice-POP (Područja posebne zaštite - SPA) kojih je 3
 - HR1000011 Ribnjaci Grudnjak i Našice,
 - HR1000015 Srednji tok Drave,
 - HR1000016 Podunavlje i donje Podrvalje,s ukupnom površinom od 85.785,34 ha (85.758,56 ha 2015. god.)
- b) Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove-POVS (Područja od značaja za zajednicu - SCI) kojih je 13
 - HR2000372 Dunav-Vukovar,
 - HR2000394 Kopački rit,
 - HR2000573 Petrijevci,
 - HR2000623 Šume na Dilj gori,
 - HR2000730 Bistrinci,
 - HR2001085 Ribnjak Grudnjak s okolnim šumskim kompleksom,
 - HR2001086 Breznički ribnjak (ribnjak Našice),
 - HR2001308 Donji tok Drave,
 - HR2001309 Dunav S od Kopačkog rita,
 - HR2001328 Lonđa, Glogovica i Breznica,
 - HR2001354 Područje oko jezera Borovik i
 - HR5000015 Srednji tok Drave (od Terezinog polja do Donjeg Miholjca),
 - HR2000728 Biljsko grobljes ukupnom površinom od 89.429,38 ha (89.304,14 ha 2015. god.)

Za napomenuti je kako se popis kao i površina ekološke mreže, Natura 2000 koji je ustupljen za izradu ovog Izvrješća razlikuje od onog koje je isto javnopravno tijelo dalo kao službeni podatak kod posljednjih izmjena i dopuna PPOBŹ, odnosno prilikom izrade prethodnog Izvrješća.

Zaštićena i evidentirana područja prirode u Źupaniji su:

- Park prirode "Kopački rit",
- Regionalni park Mura - Drava,
- Posebni zoološki rezervat "Kopački rit",
- Posebni ornitološki rezervat "Podpanj",
- Zaštićeni krajobraz Erdut,
- Spomenici parkovne arhitekture:
 - Park oko dvorca u Bilju,
 - Park oko dvorca u Čepinu,
 - Park uz patrijaršiju u Dalju,
 - Park oko dvorca u Donjem Miholjcu,
 - Strossmayerov perivoj u Đakovu,
 - Mali park u Đakovu,

- Park oko dvorca u Kneževu,
- Park oko dvorca u Našicama,
- Park kralja Petra Krešimira IV u Osijeku,
- Perivoj kralja Tomislava u Osijeku,
- Park oko dvorca u Tenji,
- Park oko dvorca u Valpovu.
- Spomenik prirode (botanički):
 - travnjak na biljskom groblju,

ukupno 18 područja s ukupnom površinom od 49.527,58 ha (49.503,82 ha 2015. god.) koja se mjestimično preklapaju s područjima ekološke mreže, Nature 2000.

Pod režimom zaštite prema Zakonu o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/13., 115/18. i 44/19.) je cca 35% područja Županije što donosi povećana ograničenja pri planiranju i realizaciji zahvata u prostoru.

Kao i uvijek kod mjera zaštite prirodne baštine, posrijedi je informirano vaganje, dijalektika ekoloških rezona i dobrobiti s jedne strane, te njihovih ograničavajućih utjecaja na zahvate u prostoru s druge - s posljedičnim produžavanjem procesa realizacije, a u pojedinim slučajevima i odustajanjem od zahvata. Nešto što je inače tek načelna dijalektika postaje, međutim, znatna neravnoteža na vagi kada se dogodi poklapanje faktora strogosti i "dvostrukosti" režima zaštite te njihove proglašenosti na nerazmjerno velikim površinama. Od kapitalnih zahvata koje zahvaća ova problematika, treba posebno apostrofirati slučaj Programom RH predviđenog višenamjenskog hidrotehničkog sustava za uređenje voda i zemljišta (VHS) - tzv. "vodne stepenice" - na rijeci Dravi i vezane hidroelektrane kod Osijeka, planirane i u PPOBŽ slijedom Zakonom propisanog načela vertikalne integracije prostornog planiranja. U Zaključcima Strateške procjene utjecaja na okoliš PPOBŽ utvrđena je obveza izrade procjene utjecaja na okoliš za pojedinačni zahvat VHS nakon koje će se tek moći nastaviti s aktivnostima realizacije. Za napomenuti je planiranje hidroelektrane na prostoru potencijalne brane VHS-a u Strategiji RH koja će biti neisplativa i neizvediva bez hidrotehničkih radova na višenamjenskom sustavu.

U zaštiti prirodne baštine na području Županije participiraju nadležni upravni odjel, te agencija osnovana kao javna ustanova, te JLS, svaka na svom području, prema posebnim propisima.

II.6.2. *Zaštita kulturne baštine*

Zaštita kulturnih dobara je proces u kojem se kontinuirano provodi valorizacija i evaluacija prostora sa svrhom zaštite i očuvanja kulturnog nasljeđa. Osim 76 obnovljenih pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara, za napomenuti je osječku Tvrđu zaštićenu u svojstvu arheološke zone, s nizom pojedinačnih zaštićenih sakralnih i civilnih zgrada, koja se obnavlja uvelike sredstvima iz fondova EU.

Cijeli prostor Županije obiluje vrijednom spomeničkom i graditeljskom baštinom, bilo da je riječ o sakralnim objektima, dvorcima s hortikulturno uređenim parkovima ili pak drugim kulturno-povijesnim sadržajima, napose arheološkim nalazištima. Prema popisu kulturnih dobara na području Županije ih je ukupno 589, od čega je 273 nepokretno kulturno dobro.

Stanje nepokretnih kulturnih dobara na području Županije uzimajući u obzir kontinuirane aktivnosti na obnovi, rekonstrukciji i/ili restituiranju, je relativno zadovoljavajuće.

Evidentiranje i zaštita nepokretnih kulturnih dobara provodi se kontinuirano, a financira se iz različitih izvora: vlasnici građevina, lokalna samouprava, gradovi, Županija, Ministarstvo kulture. Unatoč svemu, napore na obnovi, revitalizaciji i privođenju namjeni zaštićenih objekata ne može se ocijeniti zadovoljavajućima, čemu je uzrok ponajprije u činjenici da financijska podrška za to najčešće pada isključivo na teret samih vlasnika objekata, koji u pravilu ne raspolažu dostatnim sredstvima, pa kao rezultat imamo stanje građevina koje ugrožavaju stanovništvo.

II.6.3. *Zaštita izvorišta*

Prema Zakonu o vodama ("Narodne novine" broj 153/09., 63/11., 130/11., 56/13. 14/14. i 46/18.) na područjima na kojima se nalazi izvorište vode za javnu vodoopskrbu nadležne jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave obvezne su donijeti odluku o zaštiti izvorišta prema odredbama Pravilnika o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta ("Narodne novine" broj 66/11. i 47/13.).

U proteklom periodu, u svrhu zaštite voda i vodonosnika donesene su:

- Odluka o zaštiti izvorišta "Crpilište Vinogradi" ("Županijski glasnik" broj 2/15.)
- Odluka o zaštiti izvorišta "Bilje-Konkološ" ("Županijski glasnik" broj 3/16.)
- Odluka o zaštiti izvorišta "Motičina" ("Županijski glasnik" broj 3/18.)
- Odluka o zaštiti izvorišta "Seona" ("Županijski glasnik" broj 3/18.)
- Odluka o zaštiti izvorišta "Velimirovac" ("Županijski glasnik" broj 3/18.)

U svrhu zaštite prostora oko izvorišta za koje nisu provedeni istražni radovi prema posebnom propisu u PPOBŽ su utvrđene zone preventivne zaštite, te je propisano da se do donošenja odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta na području takve zone uvjeti korištenja i gradnje utvrđuju sukladno uvjetima utvrđenim posebnim propisom za III. zonu sanitarne zaštite.

Zakon o vodama, također nalaže jedinicama lokalne ili područne (regionalne) samouprave reguliranja funkcija sustava odvodnje. U tu svrhu izrađene su i donesene:

- Odluka o odvodnji otpadnih voda u okviru sustava odvodnje Valpovo-Belišće-Marjanci („Županijski glasnik“ broj 4/17.)
- Odluka o odvodnji otpadnih voda u okviru sustava odvodnje Osijek („Županijski glasnik“ broj 2/18.)
- Odluka o odvodnji otpadnih voda na području aglomeracije Našice („Županijski glasnik“ broj 10/18.).

Odluke propisuju način odvodnje otpadnih voda u sustavu, uključujući otpadne vode iz naseljenih područja i onečišćene oborinske vode, uvjete ispuštanja iz sustava, granične vrijednosti emisija otpadnih voda koje se upuštaju u sustav, nadležnost za održavanje sustava, obvezu priključenja na sustav i druge uvjete kojima se sustav odvodnje otpadnih voda na učinkovit i održiv način stavlja u funkciju zaštite okoliša.

II.6.4. *Potencijalne prijetnje i rizici*

Zakon o sustavu civilne zaštite ("Narodne novine" broj 82/15.) navodi između ostalih i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kao sudionike u sustavu, te propisuje radnje koje je potrebno provoditi za učinkovito funkcioniranje sustava. Aktivnosti i faze u sustavu civilne zaštite su prevencija, pripravnost i reagiranje. Jedna od preventivnih aktivnosti je i planiranje korištenja prostora, a planski dokumenti koji se u tu svrhu donose, izrađuju se temeljem posebnog pravilnika.

Do prijetnji i rizika u prostoru može doći usljed: degradacije tla (klizišta, erozije, zagađenje tla), ekstremnih vremenskih prilika (grmljavinsko nevrijeme, padaline, vjerar, snijeg, led, ekstremne temperature), epidemije i pandemije, opasnost od mina, poplave, potresi, požari, suša, štetni organizmi, tehničko-tehnološke nesreće s opasnim tvarima kao i nesreće u prometu.

Slijedom važećih propisa Županija je izradila potrebne planske dokumente, čija provedba se kontinuirano prati.

Stupanjem na snagu Zakona o sustavu civilne zaštite 2015. godine, prestaje važiti Zakon o zaštiti i spašavanju ("Narodne novine" broj 174/04., 79/07., 38/09. i 127/10.) prema kojem je izrađena

Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša na području Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 14/14.) iz koje su u PPOBŽ prilikom izrade njegovih posljednjih izmjena i dopuna, preuzeti zahtjevi zaštite i spašavanja.

Na isti način je postupano i prilikom izrade izmjena i dopuna PPUO/G zbog obveze ishoda mišljenja na konačni prijedlog prostornog plana, sve do stupanja na snagu Zakona o sustavu civilne zaštite sredinom 2015. godine.

Promjenom propisa izostaje obveza uvrštavanja zahtjeva zaštite i spašavanja u prostorne planove, te prestaje obveza ishoda mišljenja Državne uprave za zaštitu i spašavanje na prostorne planove.

Bez obzira na promjenu propisa, ne smatra se potrebnim iz prostornih planova brisati poglavlja koja se odnose na zaštitu i spašavanje, odnosno ne smatra se potrebnim raditi izmjene i dopune prostornih planova u svrhu usklađivanja s propisima zaštite i spašavanja.

II.7. Područja za urbanu preobrazbu

Izgrađene dijelove naselja koji više nisu u funkciji, u prostoru prepoznavamo kao "preskočene prostore", odnosno *brownfield zone*. Većinom ih karakterizira atraktivan položaj u prostoru (urbanom tkivu), prometna dostupnost te visok stupanj zatečene uređenosti zemljišta. Mogućnost prenamjene najčešće otežavaju neriješeni imovinsko-pravni odnosi i/ili opterećenost režimom zaštite kulturne baštine. Zakon je za takva područja predvidio provedbu urbane preobrazbe kao preduvjeta privođenja namjeni.

Zavod je za potrebe izrade Izvješća anketirao JLS u svrhu pribavljanja podataka o brownfield zonama na njihovim područjima. Očitovale se 21 JLS, što čini 50%, od čega je njih 10 navelo postojanje 41 brownfield zone, na ukupno cca 210 ha površine, dok ih u preostalim 11 nema. Neka područja već se nalaze u obuhvatima UPU-a, ali onima koji nisu rađeni kao UPU-i urbane preobrazbe, čime brownfield područja nisu adekvatno obrađena. Osim neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, kao razlog nepokretanja aktivacije brownfield područja JLS često navode i visinu ulaganja, te nezainteresiranost za lokaciju.

II.8. Obvezni prostorni pokazatelji

Sastavni dio Pravilnika je tablica obveznih prostornih pokazatelja kojom je definirano što se prikazuje i na koji način. Pojedini odnosi se prikazuju brojem ili postotkom, a kod svakog takvog podatka uz opis dan je i podatak o načinu prikaza. Sastavni dio obveznih prostornih pokazatelja je izvor podatka na koji upućuje Pravilnik, odnosno od koga su podaci preuzeti.

Tablica 8. Obvezni prostorni pokazatelji

1.	OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA						
					Izvješće 2015.	Izvješće 2019.	Izvor podatka
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	BROJ STANOVNIKA	305.032	305.727	DZS (2011.) i PU- Osječko-baranjska (2018.)
			2.	Indeks kretanja broja stanovnika			
			3.	Prirodni prirast stanovništva			
		B. Razmještaj i struktura kućanstava	1.	Broj kućanstava	110.009	110.009	DZS
			2.	Indeks rasta broja kućanstava			
			3.	Prosječna veličina kućanstva	2,75	2,75 ⁽¹⁾	
1.2.	SOCIJALNO-	Ekonomski	1.	Indeks razvijenosti (broj)	0,46	0,46 ⁽²⁾	MRRFEU

	GOSPODARSKA STRUKTURA	razvoj	2.	Stupanj razvijenosti (broj)	1	2 ⁽³⁾	
2.	STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ NASELJA						
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenost	1.	Broj naselja	263	262	DZS, ZPŽGO
			2.	Gustoća naselja (naselja/1000 km ²)	63,62	63,13	Zavod
			3.	Gustoća naseljenosti (stan/km ²)	73,50	73,67	
2.2.	KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	A. Površina naselja	1.	Površina naselja (ha)	415.782,00	414.993,00 ⁽⁴⁾	DGU
		B. Građevinska područja (GP)	1.	Površina GP naselja ukupna (ha)	30.311,39	30.677,17	
			2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površinu Županije (%)	7,29	7,39	
			3.	Izgrađeni dio GP naselja (ha)	23.784,38	24.732,58	
			3.a.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu Županije (%)	5,72	5,96	
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP (%)	21,53	19,38	
			5.	Neuređeno GP (ha) ⁽⁵⁾	nema konačnog podatka	nema konačnog podatka	
			5.a.	Udio neuređenog GP u odnosu na GP (%)	nema konačnog podatka	nema konačnog podatka	
			6.	Broj stanovnika/ukupna površina GP (stan/ha)	10,06	9,97	
			7.	Broj stanovnika/izgrađena površina GP (stan/ha)	12,82	12,36	
			8.	Broj stanovnika/uređena površina GP ⁽⁵⁾	nema konačnog podatka	nema konačnog podatka	
2.3.	IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	Izdvojena građevinska područja (IGP)	1.	površina IGP izvan naselja ukupno (ha)	6.530,57	6.195,19	PPUO/G
			1.a.	površina IGP izvan naselja ukupno po stanovniku (ha/stan.)	0,02	0,02	
			2.a.	Površina IGP ugostiteljsko-turističke namjene (ha)	693,09	753,12	
				Udio površine IGP ugostiteljsko-turističke namjene u ukupnom IGP (%)	10,61	12,16	
				Površina IGP ugostiteljsko-turističke namjene po stanovniku (ha/stan.)	0,0023	0,0025	
			2.b.	Površina IGP gospodarske namjene (ha)	1.637,58	1.393,59	

				Udio površine IGP gospodarske namjene u ukupnom IGP (%)	25,08	22,49	
				Površina IGP gospodarske namjene po stanovniku (ha/stan.)	0,0054	0,0046	
		2.c.		Površina IGP sportsko- rekreacijske namjene (ha)	572,42	334,31	
				Udio površine IGP sportsko- rekreacijske namjene u ukupnom IGP (%)	8,77	5,40	
				Površina IGP sportsko- rekreacijske namjene po stanovniku (ha/stan.)	0,0019	0,0011	
		2.d.		Površina IGP posebne namjene (ha)	3.481,60	3.309,56	
				Udio površine posebne namjene u ukupnom IGP (%)	53,31	53,42	
		2.e.		Površina IGP groblja (ha)	145,88	150,52	
				Udio površine IGP groblja u ukupnom IGP (%)	2,23	2,43	
		3.		Ukupni planirani smještajni kapacitet TRP (broj postelja prema PPOBŽ)	3.150,00	3.150,00	
		4.		Broj turističkih postelja po km² obalne crte	-	-	
3.	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST						
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	A. Cestovni promet	1.a.	Duljina autocesta (km)	42,87	42,90	HAC, HC, ŽUC, UO za promet
			1.b.	Udio autocesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	2,54	2,55	
			1.c.	Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km²)	0,01	0,01	
			2.a.	Duljina državnih cesta (km)	466,00	468,10	
			2.b.	Udio državnih cesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	27,66	27,80	
			2.c.	Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km²)	0,11	0,11	
			3.a.	Duljina županijskih cesta (km)	650,82	650,56	
			3.b.	Udio županijskih cesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	38,63	38,65	
			3.c.	Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km²)	0,16	0,16	
			4.a.	Duljina lokalnih cesta (km)	490,60	487,60	
			4.b.	Udio lokalnih cesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	29,12	28,97	
			4.c.	Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km²)	0,12	0,12	

			5.a.	Duljina nerazvrstanih cesta (km)	34,33	34,25	
			5.b.	Udio nerazvrstanih cesta u ukupnoj dužini svih cesta (%)	2,04	2,03	
			5.c.	Cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km ²)	0,008	0,008	
			6.	Ukupna cestovna gustoća (duljina ceste/površina područja) (km/km ²)	0,41	0,41	
			7.	Ukupna duljina cesta (km)	1.684,62	1.683,41	
		B. Željeznički promet	1.a.	Duljina međunarodne željezničke pruge (km)	100,14	90,74	HŽ
			1.b.	Udio međunarodne željezničke pruge u ukupnoj dužini svih pruga (%)	39,51	36,60	
			1.c.	Gustoća željezničkih pruga (duljina pruge/površina područja) (km/km ²)	0,023	0,022	
			2.a.	Duljina regionalne željezničke pruge (km)	104,36	104,62	
			2.b.	Udio regionalne željezničke pruge u ukupnoj dužini svih pruga (%)	41,17	42,20	
			2.c.	Gustoća željezničkih pruga (duljina pruge/površina područja) (km/km ²)	0,025	0,025	
			3.a.	Duljina lokalne željezničke pruge (km)	48,97	48,42	
			3.b.	Udio lokalne željezničke pruge u ukupnoj dužini svih pruga (%)	19,32	19,53	
			3.c.	Gustoća željezničkih pruga (duljina pruge/površina područja) (km/km ²)	0,01	0,01	
			4.a.	Duljina željezničke pruge za poseban promet (km)	4,16	4,16	
			4.b.	Udio željezničke pruge za poseban promet u ukupnoj dužini svih pruga (%)	1,64	1,67	
			4.c.	Gustoća željezničkih pruga za poseban promet (duljina pruge/površina područja) (km/km ²)	0,001	0,001	
			5.	Gustoća željezničkih pruga (duljina svih pruga/površina područja) (km/km ²)	0,06	0,06	
			6.	Ukupna duljina željezničkih pruga (km)	253,47	247,94	
		C. Zračni promet	1.a.	Zračne luke (kom)	1	1	MPPI, Zavod
			1.b.	Zračne luke površina (ha)	140,00	140,00	
			2.a.	Zračno pristanište (kom)	1	1	
			2.b.	Zračno pristanište (ha)	80,00	80,00	

3.2.	ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	D. Pomorski promet					
		E. Rječni promet	1.	Broj rječnih luka prema veličini i rijeci			
				Luka Osijek na rijeci Dravi (kom)	1	1	
			2.	Klasa i duljina plovni puteva			
			2.a.	rijeka Dunav međunarodni vodni put VI.c klase cijeli tok kroz Županiju (km)	86,06	86,06	
			2.b.	rijeka Drava međunarodni vodni put IV. Klase od ušća u Dunav do Nemetina (km)	14,00	14,00	
			2.c.	rijeka Drava međunarodni vodni put III. Klase od Nemetina do Belišća (km)	41,45	41,45	
			2.d.	rijeka Drava međudržavni vodni put II. Klase od Belišća do Podravske Moslavine, cijelim tokom (km)	48,55	48,55	
		F. Elektroničke komunikacije		Broj postojećih baznih stanica	244	282	HAKOM
				Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	0,08	0,09	
		A. Opskrba električnom energijom					
		A.a PRIJENOS	1.a.	duljina 400 kV prijenosnih vodova (km)	159,10	159,10	HOPS
			1.b.	udio u ukupnoj dužini prijenosnih vodova (%)	15,67	23,28	
			2.a.	duljina 220 kV prijenosnih vodova (km)	17,90	17,90	
			2.b.	udio u ukupnoj dužini prijenosnih vodova (%)	1,76	2,62	
			3.a.	duljina 120 kV prijenosnih vodova (km)	7,90	7,90	
			3.b.	udio u ukupnoj dužini prijenosnih vodova (%)	0,78	1,16	
			4.a.	duljina 110 kV prijenosnih vodova (km)	498,59	498,50	
			4.b.	udio u ukupnoj dužini prijenosnih vodova (%)	49,11	72,94	
			5.a.	duljina 35 kV opskrbnih vodova (km)	331,75	0,00	
			5.b.	udio u ukupnoj dužini opskrbnih vodova (%)	32,68	0,00	
			6.	prijenosni vodovi ukupno (km)	1.015,24	683,40	
		A.b OPSKRBA	1.	duljina ostalih (35, 20, 10, 0,4 kV) opskrbnih vodova	5.546,29	6.420,39	HEP
		B. Opskrba plinom	1.a.	duljina međunarodnih plinovoda (km)	7,66	7,60	HEP-PLIN PLINACRO

			1.b.	udio u ukupnoj dužini svih plinovoda (%)	0,32	0,30	
			2.a.	duljina magistralnih plinovoda (km)	306,25	298,80	HEP-PLIN PLINACRO
			2.b.	udio u ukupnoj dužini svih plinovoda (%)	12,97	11,85	
			3.a.	duljina lokalnih plinovoda (km)	2.047,53	2.216,00	HEP-PLIN PLINACRO
			3.b.	udio u ukupnoj dužini svih plinovoda (%)	86,71	87,85	
			4.a.	duljina plinovoda van funkcije (km) iskazana u prethodnim količinama	33,96	33,50	PLINACRO
			4.b.	udio plinovoda van funkcije (%)	1,44	1,33	
			5.	ukupna duljina plinovoda	2.361,44	2.522,40	
3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnoškom vodom	1.	Duljina javne vodoopskrbne mreže (km)	2.503,45	2.907,17	distributeri
			2.	Potrošnja pitke vode (litara/stanovniku/dnevno)	59,49	74,13	
		B. Pročišćavanje otpadnih voda	1.	Duljina kanalizacijske mreže (km)	759,94	976,86	
			2.a.	Broj uređaje za pročišćavanje otpadnih voda	5	6	
			2.b.	Uređaji i kapacitet (ES)	Beli Manastir 8000	Beli Manastir 8000	
					Donji Miholjac 8.000	Donji Miholjac 8.000	
					K.Vinogradi 2.500	K.Vinogradi 2.500	
					Našice 15.000	Našice 15.000	
					Belišće 100.000	Belišće 215.000	
						Ernestinovo 2.700	
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagališta otpada	1.a.	Broj aktivnih odlagališta	7	8	MZOE, UO, PPUO/G
			1.b.	Površina aktivnih odlagališta (ha)	61,59	78,94	
			1.c.	Broj zatvorenih odlagališta	12	4	
			1.d.	Površina zatvorenih odlagališta-sanacija u pripremi (ha) ⁽⁶⁾	47,92	nema podatka	
			2.a.	Broj saniranih neuređenih odlagališta	4	8	
			2.b.	Površina saniranih neuređenih odlagališta (ha) ⁽⁷⁾	nema podatka	nema podatka	
			3.	Broj lokacija otpadom onečišćenog tla i smetlišta	71	42	

4.	KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA						
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1.	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta (ha)	236.375,87	236.662,36	PPUO/G
			2.	Udio poljoprivrednog zemljišta (%)	56,85	57,03	
			3.	Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku (ha/stanovniku)	0,77	0,77	
		B. Šumarstvo	1.	Ukupna površina šumskog zemljišta (ha)	115.400,39	115.077,63	
			2.	Udio šumskog zemljišta (%)	27,76	27,73	
			3.	Površina šumskog zemljišta po stanovniku (ha/stanovniku)	0,38	0,38	
		C. Vode	1.	Površine površinskih voda prema vrsti (jezero, ribnjak, umjetni bazeni, more) (ha) ⁽⁸⁾	18.763,61	18.109,77	
			2.	Udio površinskih voda u odnosu na površinu županije (%)	4,51	4,36	
			3.	Duljina voodtoka	792,09	792,09	
		D. Morska obala			-	-	
		E. Mineralne sirovine	1.a.	Broj energetske eksploatacijske polja	8	8	INA. d.d., PPOBŽ
			1.b.	Površina energetske eksploatacijske polja (ha)	271,93	263,10	
			2.a.	Broj eksploatacijske polja geotermalne vode	1	1	
			2.b.	Površina eksploatacijske polja geotermalne vode (ha)	9,00	9,00	
			2.c.	Broj pojedinačnih evidentiranih bušotina geotermalne vode (za sada se ne eksploatiraju)	20	24	
			3.a.	Broj ostalih eksploatacijske polja	13	14	
			3.b.	Površina ostalih eksploatacijske polja (ha)	784,28	996,02	
4.2.	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	1.a.	Broj zaštićenih područja	18	18	MZOE
			1.b.	Površina zaštićenih područja	49.503,82	49.527,58	
			2.	Ekološka mreža (Natura 2000)			
			2.a.	Ekološka mreža-područja očuvanja značajna za ptice (POP odnosno SPA) (ha)	85.758,56	85.785,34	
			2.b.	Ekološka mreža-područja očuvanja značajna za vrste i staništa (POVS odnosno pSCI) (ha)	89.304,14	89.429,38	
			2.c.	Sveukupan broj područja	16	16	
			2.d.	Sveukupna površina ⁽⁹⁾	97.332,90	97.067,11	

4.3.	KULTURNA DOBRA	Struktura registriranih kulturnih dobara	1.	Broj zaštićenih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara	516	589	MK
			2.a.	Broj obnovljenih kulturnih dobara		76	
			2.b.	Udio obnovljenih kulturnih dobara (%)	0,00	12,90	
			2.c.	Broj nepokretnih kulturnih dobara s obnovom u tijeku ili djelomično obnovljenih	43	0	
			2.d.	Udio nepokretnih kulturnih dobara s obnovom u tijeku ili su djelomično obnovljeni (%)	8,33	0,00	
			3.a.	Broj ugroženih nepokretnih kulturnih dobara	16	53	
			3.b.	Udio ugroženih kulturnih dobara (%)	3,10	9,00	
4.4.	PODRUČJA POSEBNIH KARAKTER.	Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća		Opisno u tekstualnom dijelu Izvješća			
5.	DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA						
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost prostornim planovima prema razini planova i izvješća ukupno	1.	Doneseni prostorni planovi ukupno	231	290	Zavod
			a.	PPŽ	1	1	
			b.	ID PPOBŽ	1	2	
			c.	PPUO/G	42	42	
			d.	ID PPUO/G	54	108	
			e.	GUP	2	2	
			f.	ID GUP	4	7	
			g.	UPU	28	28	
			h.	ID UPU	13	30	
			i.	DPU	36	34	
			j.	ID DPU	15	14	
			k.	Oostali (PUP, PUMN)	22	16	
			l.	ID ostali	13	6	
		Od toga doneseni prostorni planovi samo u promatranom razdoblju	2.	Ukupno u proteklom razdoblju	80	77	
			a.	PPŽ	0	0	
			b.	ID PPOBŽ	1	1	
			c.	PPUO/G	0	0	
			d.	ID PPUO/G	39	51	
			e.	GUP	0	0	
			f.	ID GUP	4	3	
			g.	UPU	8	2	
			h.	ID UPU	8	16	
			i.	DPU	11	0	
			j.	ID DPU	8	3	
			k.	Oostali (PUP, PUMN)	0	0	

			1.	ID ostali	1	1	
		Broj prostornih planova u izradi na kraju promatranog razdoblja	3.	Prostorni planovi u izradi (ukupno)	29	15	
			a.	PPŽ	0	0	
			b.	ID PPOBŽ	1	0	
			c.	PPUO/G	0	0	
			d.	ID PPUO/G	16	9	
			e.	GUP	0	0	
			f.	ID GUP	2	1	
			g.	UPU	5	3	
			h.	ID UPU	2	2	
			i.	DPU	1	0	
			j.	ID DPU	1	0	
			k.	Oostali (PUP, PUMN)	0	0	
			l.	ID ostali	1	0	
		Broj prostornih planova stavljenih izvan snage u promatranom razdoblju	4.	Planovi stavljeni izvan snage u proteklom periodu (ukupno)	14	10	
			a.	GUP	1	0	
			b.	UPU	2	0	
			c.	DPU	9	6	
			d.	Ostali (PUP, PUMN)	2	4	
5.2.	PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA	Broj pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrstama	a.	Lokacijska dozvola	1.133	203	UO
			b.	Potvrda glavnog projekta	826	88	
			c.	Rješenje o građenju	120	5	
			d.	Rješenje o uvjetima građenja	1.101	142	
			e.	Građevinska dozvola	26	2.738	
5.3.	URBANA PREOBRAZBA		1.a.	JLS s Brownfield područjima (broj)	0	10	JLS
			1.b.	Brownfield područja (broj)	0	41	
			1.c.	Broj prostornih planova ili pojedinačnih zahvata	0	0	
			1.d.	Površina (ha)	0,00	0,00	
5.4.	URBANA SANACIJA		1.	Broj izdanih rješenja o izvedenom stanju	6.603	54.340	UO, AZONIS
			2.	Prostorni planovi u svrhu sanacije, odnosno ID prostornih planova u tu svrhu	0	0	JLS, PPUO/G

⁽¹⁾ podatak iz popisa stanovništva 2011. godine, noviji nije iskazan

⁽²⁾ podatak MRRFEU referira se na 2014.- godinu, noviji podatak nije iskazan

⁽³⁾ Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti ("Narodne novine" broj 132/17.)

⁽⁴⁾ digitalni katastar stanje listopad 2018. godine, DGU

⁽⁵⁾ površine građevinskih područja u prostornim planovima, zbog česte izmjene zakonske regulative, nisu identično diferencirane

⁽⁶⁾ službene evidencije vode podatak o količini odloženog (saniranog) otpada, ne o površini na kojoj se prostire

⁽⁷⁾ sanacijom prostor priveden namjeni utvrđenoj prostornim planom odnosno programom sanacije, pri čemu se barata podatkom o količini otpada i načinu sanacije, ne i o saniranoj površini

⁽⁸⁾ dana površina predstavlja postojeće i planirane vodne površine

⁽⁹⁾ površine zaštićenih područja i ekološke mreže (Natura 2000) mjestimično se međusobno preklapaju (postojanje višestrukih zaštita). U prikazanoj površini izuzeta su preklapanja.

III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

III.1. Izrada prostornih planova

Učinkovitost prostornog uređenja na nivou županije osiguravaju predstavnička i izvršna tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave donošenjem prostornih planova te drugih dokumenata temeljem posebnih propisa koji utječu na gospodarenje prostorom.

Stručnu utemeljenost navedenih dokumenata osiguravaju stručne službe - upravna tijela - jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave osnovana za obavljanje stručnih poslova prostornog planiranja, županijski zavodi za prostorno uređenje, pravne osobe osnovane i registrirane za izradu tih dokumenata, te ovlašteni arhitekti koji samostalno obavljaju stručne poslove prostornog planiranja.

Današnjoj strukturi prostornih planova temelj je postavio Zakon o prostornom uređenju donesen 1994. godine, koju je s manjim iznimkama preuzeo Zakon o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. godine. Podloga za novu generaciju prostornih planova osigurana je važećim Zakonom koji je stupio na snagu 01. siječnja 2014. godine.

Na postavkama Zakona izrađena je i usvojena Strategija kao temeljni državni dokument kojim se usmjerava razvoj prostora.

Program RH iz 1997. godine, temeljem Zakona, ostaje na snazi do donošenja Državnog plana prostornog razvoja, za čiju izradu su stvorene pretpostvke donošenjem Pravilnika o državnom prostornom planu („Narodne novine“ broj 122/15) i Strategije. Dana 26. travnja 2018. godine Sabor je donio Odluku o izradi Državnog plana prostornog razvoja („Narodne novine“ broj 39/18). U izradu su uključeni svi županijski zavodi Države. Plan se izrađuje u elektroničkom obliku kao vektorski topološki pravilno uređen prikaz podataka povezan s pripadajućim tekstualnim opisima, preko digitalne ortofoto karte izrađene na temelju aerofotogrametrijskog snimanja, na način koji omogućava međusobno preklapanje slojeva plana kao i slojeva drugih prostornih planova.

Prostorni planovi područne (regionalne) razine su prostorni plan županije (Grada Zagreba) i urbanistički plan uređenja županijskog značaja. PPOBŽ je donesen 2002. godine, te mijenjan 2 puta nakon čega je izrađen i objavljen pročišćeni tekst odredbi za provedbu i grafičkog dijela 2016. godine. PPOBŽ se provodi izdavanjem lokacijskih i građevinskih dozvola za zahvate u prostoru od interesa za Državu i Županiju i izdavanjem mišljenja o usklađenosti PPUO/G s PPOBŽ uvažavanjem smjernica za izradu prostornih planova lokalne razine.

Prostorni planovi lokalne razine su prostorni plan uređenja općine odnosno grada (PPUO/G), generalni urbanistički plan (GUP), te urbanistički plan uređenja (UPU).

Sadržaj prostornih planova propisan je Zakonom, te pravilnicima koje temeljem Zakona treba donijeti resorni ministar.

Za napomenuti je da su prijelaznim i završnim odredbama svakog od do sada važećih zakona na snazi zadržavani prostorni planovi doneseni temeljem prethodnog, tako da su danas još uvijek na snazi planovi različitih generacija. Ovi planovi su u nadležnosti općina/gradova kojima je u interesu da ih zadrže jer detaljnije definiraju namjene nekog prostora, te na taj način štite interese JLS na prostoru za koji su izrađeni.

Prijelaznim i završnim odredbama Zakona propisano je da se svi do sada doneseni prostorni planovi mogu mijenjati i dopunjavati. Zakonom je propisana obveza donošenja novog pravilnika o sadržaju prostornih planova u roku od 90 dana od stupanja na snagu Zakona, pravilnik još nije donesen, osim onog o Državnom prostornom planu, te se prostorni planovi i njihove izmjene i dopune izrađuju i donose postupkom propisanim Zakonom, ali sadržaja propisanog Pravilnikom o sadržaju,

mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova ("Narodne novine" broj 106/98., 39/04., i 45/04. - u daljnjem tekstu: Pravilnik o sadržaju). Pravilnikom o sadržaju donesen još 1998. godine, primjenjuje se u dijelu koji nije protivan Zakonu.

III.2. Provedba prostornih planova

Početak promatranog razdoblja stupa na snagu Uredba o informacijskom sustavu prostornog uređenja („Narodne novine“ broj 115/15. – u daljnjem tekstu Uredba) koja propisuje i elektronički standard informacijskog sustava prostornog uređenja u okviru kojeg se kao standard utvrđuje prostorni plan izrađen u HTRS96/TM koordinatnom sustavu. U trenutku stupanja na snagu Uredbe, sve županije i JLS u RH imaju već izrađene županijske planove i PPUO/G u HDKS koordinatnom sustavu zbog čega Uredba propisuje obvezu transformacije važećih prostornih planova iz koordinatnog sustava u kojem su izrađeni u novi, od 2012. godine službeni koordinatni sustav Gauss-Krügerove projekcije HTRS96/TM. Pri tome je dano 7 državnih parametara za transformaciju.

Kako bi pojednostavili sustav transformacije, te ga sveli na zajednički nazivnik, Zavod je dao transformirati sve skenirane podloge za izradu PPUO/G, nakon čega su, prema utvrđenom ključu transformirani svi vektorski podaci iz PPUO/G i na zahtjev, za potrebe izrade izmjena i dopuna PPUO/G dostavljani JLS, odnosno izrađivaču izmjena i dopuna prostornog plana. Prilikom transformacija uočena je određena deformacija transformiranog podatka zbog čega se danas svi digitalni podaci iz prostornih planova moraju uzimati s rezervom. Do pravog, točnog podatka u prostornim planovima dolazit ćemo tek po izradi prostornih planova nove generacije čija izrada se planira na jedinstvenoj digitalnoj platformi u HTRS96/TM sustavu, u elektroničkom obliku, na način kako je započeta izrada Državnog prostornog plana.

Zahvati u prostoru se provode u skladu s prostornim planom i posebnim propisima uz izuzetke koje propisuje Zakon ili Zakon o gradnji ("Narodne novine" broj 153/13., 20/17. i 39/19.). Prostorni planovi se provode izdavanjem akata za provedbu: lokacijske dozvole, dozvole za promjenu namjene i uporabu građevine, rješenja o utvrđivanju građevne čestice, potvrde parcelacijskog elaborata, te potom građevinske dozvole koja se izdaje prema Zakonu o gradnji.

Akte za provedbu prostornog plana propisane Zakonom i građevinske dozvole izdaje Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), te županijska upravna tijela i upravna tijela velikih gradova.

Temeljem prostornog plana može se izdati i lokacijska informacija koju nadležno tijelo izdaje na zahtjev zainteresiranoj osobi u svrhu upoznavanja s namjenom prostora i uvjetima provedbe prostornog plana na određenom zemljištu.

Promatrano razdoblje (2015.-2019.) obilježila je izrada izmjena i dopuna PPUO/G u svrhu usklađivanja sa Zakonom odnosno u svrhu preispitivanja izgrađenosti građevinskih područja kako bi se bez prethodne izrade urbanističkih planova uređenja osigurala mogućnost izdavanja akata za građenje i građevinskih dozvola.

U provedbi prostornih planova, u prednosti su bile JLS koje su izmjenama i dopunama PPUO/G postojeća građevinska područja diferencirale kao stvarno izgrađene i neizgrađene dijelove, a one neizgrađene na uređene i neuređene. Na taj način je omogućena izgradnja na svim uređenim površinama bez prethodnog donošenja detaljnijeg prostornog plana.

Pod kredom uvođenja reda u prostoru, 2011. godine pokreće se presedan u provedbi prostornih planova donošenjem Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama temeljem kojega je bilo moguće, popularno rečeno "legalizirati" sve izgrađene zgrade i one čija je gradnja započeta do 21. lipnja 2011. godine, bez obzira bile u skladu s prostornim planom ili ne. Zahtjevi za izdavanje rješenja o izvedenom stanju (legalizacije), mogli su se podnositi do 30. lipnja 2013. godine, što je izmjenom propisa prolongirano na 30. lipnja 2018. godine.

Zbog velikog pritiska na upravna tijela županija i gradova, Ministarstvo je osnovalo Agenciju za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada (AZONIZ), koja je preuzimala zahtjeve od upravnih tijela i paralelno s njima ih rješavala. Prema podacima dostupnima na web stranicama Ministarstva, do kraja 2018. godine u AZONIZ-u je riješeno cca 90% preuzetih zahtjeva. Međutim, u AZONIZ-u je predmet smatran riješenim kada je obavljen uviđaj na terenu, što niti približno ne predstavlja riješen predmet. Riješenim predmetom se može smatrati tek pravomoćno rješenje o izvedenom stanju. Prema podacima nadležnih upravnih odjela Županije i Grada Osijeka na području Županije približno je zaprimljeno 64.000 zahtjeva za rješenje o izvedenom stanju od kojih je zaključno s krajem 2018. godine riješeno cca 72%. AZONIZ je dužan do 01.07.2019. godine sve predmete vratiti na postupanje nadležnim upravnim odjelima, kada će se tek moći sagledati stvarno stanje rješenosti predmeta.

Postupak "legalizacije" je još uvijek u tijeku, zbog izrazito velikog broja podnešenih zahtjeva, čije rješavanje nerijetko usporavaju ili onemogućavaju i nedostatna financijska sredstva podnositelja. Tek kada i posljednji predmet bude riješen moći će se sagledati posljedice na prostor uzrokovne "legalizacijom". Da se očekuju različiti učinci govori i sam Zakon, kojim je definirana *urbana sanacija* kao skup planskih mjera i uvjeta kojima se poboljšava karakter izgrađenih područja unutar i izvan granica građevinskih područja devastiranih nezakonitim građenjem i na drugi način. Sanacija površina devastiranih nezakonitim građenjem unutar granica građevinskih područja provodi se isključivo temeljem urbanističkog plana uređenja.

Za prostor Županije na snazi su sljedeći prostorni planovi :

a) *Program prostornog uređenja RH (Program RH)*

Program RH ostaje na snazi do donošenja Državnog plana prostornog razvoja. Na području Županije Programom RH su planirani sljedeći zahvati (popis zahvata daje se tabelarno uz komparaciju sa zahvatima planiranim Strategijom):

Tablica 9. Zahvati planirani Strategijom i Programom RH

Program RH	Strategija
izgradnja autoceste u koridoru Vc, sa značajnim mostom na rijeci Dravi	izgradnja autoceste u koridoru Vc
podravska brza cesta i obilaznice gradova,	podravska brza cesta
rekonstrukcija međunarodne željezničke pruge s dogradnjom još jednog kolosijeka i preinaka za brzinu 160 km/h	rekonstrukcija međunarodne željezničke pruge
plovni put rijekom Dunav podići na razinu VI. klase, rijeke Drave od ušća do Osijeka na razinu IV. klase te od Osijeka do Virovitice na razinu III. klase	plovni put rijekom Dunav podići na razinu VI. klase, rijeke Drave od ušća do Osijeka na razinu IV. klase te od Osijeka do Virovitice na razinu III. klase
planirana je izgradnja srednje luke kod Donjeg Miholjca i Osijeka, te ostale luke u Belišću	predviđaju se srednje luke kod Donjeg Miholjca i Osijeka, te ostale luke u Belišću i Batini
u zračnom prometu konstatirane su razine zračnih luka Klisa 4E kategorije, a Čepin 2C kategorije	u zračnom prometu evidentirana zračna luka za domaći i međunarodni promet (Klisa), te aerodrom (Čepin)
u telekomunikacijskom prometu planirana je izgradnja međunarodnog TK objekta u Osijeku, te čvora u sustavu prijenosa međunarodne razine u Donjem Miholjcu	preporučuje se ravnomjerna pokrivenost širokopjaskim pristupom
izgradnja magistralnog plinovoda Osijek-Vukovar	izgradnja magistralnog plinovoda Osijek-Vukovar
nova (uz postojeće) termoelektrana u Osijeku	dvije potencijalne lokacije za termoelektrane u Osijeku (uz postojeću)
termoelektrane i/ili toplane na plin ili uvozni ugljen kod Valpova (Belišća) i Dalja (Erduta), a gotovo cijelo područje Županije je kategorizirano kao prioritetno područje smještaja energetske objekata	termoelektrane kod Valpova (Belišća) i Dalja (Erduta), a gotovo cijelo područje Županije je prikazano kao područje za prioritetni smještaja novih energetske građevina
hidroelektrane snage 10-100 MW kod Donjeg Miholjca i Osijeka, kao mogućih lokacija	hidroelektrana kod Osijeka, kao potencijalna lokacija za novu hidroelektranu
biološki uređaji za pročišćavanje otpadnih voda kod	teme koje Strategija ne obrađuje, samo daje opisne

Osijeka, Našica i Đakova uz postojeće kod Donjeg Miholjca, Valpova i Belog Manastira	smjernice za njihovo planiranje i unaprijeđenje
zaštita od štetnog djelovanja voda izgradnjom vodnih stepenica na rijeci Dravi kod Donjeg Miholjca i Osijeka, kojima se može dati višestruka namjena	
deponij otpada, skladište otpada i 5 prikupljališta otpada	

Izvor podataka: Strategija i Program RH

b) *Državni plan prostornog razvoja (Državni plan)*

Izrada Državnog plana pokrenuta je Odlukom o izradi Državnog plana prostornog razvoja („Narodne novine“ broj 39/18.) koju je donijela Vlada 26. travnja 2018. godine. Državni plan izrađuje Ministarstvo putem svoje ustrojstvene jedinice - Zavoda za prostorni razvoj.

Za potrebe izrade Državnog plana, Zavod za prostorni razvoj, do sada je od Zavoda preuzeo u editabilnom georeferenciranom formatu podatke o poljoprivrednom zemljištu, šumama, vodama i infrastrukturi iz PPOBŽ, te podatke o građevinskim područjima iz PPUO/G, u službenoj HTRS96/TM kartografskoj projekciji.

c) *Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" (PPPP)*

PPPP-om su unutar Parka prirode utvrđena područja gradnje u ukupnoj površini od 51 ha, te izgrađene strukture van područja gradnje u ukupnoj površini od 17 ha. Područja gradnje unutar Parka prirode su naselja Tikveš i Kozjak te lokaliteti kompleksa dvorca Tikveš i farme Eblin. Prostornim planom uređenja Općine Bilje, za područja gradnje su utvrđena građevinska područja (tada važeći Zakon o prostornom uređenju propisao je da se građevinska područja utvrđuju u PPUO/G).

Izgrađene strukture van područja gradnje su postojeće lugarnice, šumske, ribarske i lovačke kuće te građevine uz crpne postaje i ribnjak, gdje se planira obnova ili zamjenska gradnja manjih građevina u funkciji pružanja usluga posjetiteljima Parka prirode ili za njihov smještaj, kao i boravak nadzorne službe Javne ustanove Kopački rit i Hrvatskih šuma te potreba gospodarstva.

U pojedinačnim građevinama izvan područja gradnje kao i u građevinama društvene, javne i uslužne namjene u pojedinim područjima gradnje dopušteno je stanovanje s ciljem pružanja usluga posjetiteljima i održavanja građevina.

Prostorni plan područja posebnih obilježja, prema Zakonu, prvenstveno sadrži temeljnu organizaciju i razgraničenje prostora prema namjeni, uključujući građevinsko područje naselja i izdvojeni dio građevinskog područja naselja. Zakon također definira građevinsko područje i izdvojeni dio građevinskog područja naselja te zahvate u prostoru koji se mogu planirati izvan građevinskog područja kao zahvate koje se na području posebnih obilježja planiraju tim planom, čime PPPP postaje neusklađen sa Zakonom.

PPPP bi osim preispitivanja u smislu usklađenosti sa Zakonom trebalo uskladiti i s posebnim propisima koji su promijenjeni u periodu od njegovog donošenja 2006. godine do danas. Tu se prvenstveno misli na Uredbe o ekološkoj mreži ("Narodne novine" broj 124/13. i 105/15.), kojom se definiraju područja ekološke mreže Natura 2000 kao područja očuvanja značajna za ptice-POP (područja posebne zaštite - SPA) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove-POVS (područja od značaja za zajednicu - SCI).

Područje Parka prirode "Kopački rit" nalazi se u cijelosti u području očuvanja značajnom za ptice-POP, s oznakom HR1000016 Podunavlje i donje Podravlje, te u području očuvanja značajnog za vrste i stanišne tipove-POVS, s oznakom HR2000394 Kopački rit.

Stupanjem na snagu Zakona (01.01.2014. godine) promijenjen je sadržaj prostornog plana područja posebnih obilježja što je najočitije u pogledu građevinskih područja koja se sada utvrđuju u tom planu, a ne više kao do tada u PPUO/G.

Za napomenuti je, također, da je PPPP izrađen digitalno, prema Pravilniku o sadržaju, na podlogama mjerila 1:25.000, u HDKS koordinatnom sustavu, te će ga pri prvoj izmjeni i dopuni biti potrebno, prema Uredbi, transformirati u važeći HTRS96/TM koordinatni sustav.

Izrada PPPP kao plana područja posebnih obilježja - parka prirode, te potreba njegovog usklađivanja s važećom regulativom u nadležnosti je resornog Ministarstva na čiji prijedlog PPPP (kao i njegove izmjene i dopune) donosi Sabor.

d) *Prostorni plan Osječko-baranjske županije (PPOBŽ)*

Posljednje izmjene i dopune PPOBŽ pokrenute u svrhu usklađivanja s posebnim propisima, te osiguranja koridora za nove infrastrukturne građevine, prema zahtjevima javnopravnih tijela, usvojene su 2016. godine. Tijekom izrade i donošenja izmjena i dopuna PPOBŽ paralelno je proveden postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, u sklopu koje je provedena i glavna ocjena utjecaja na prirodu, kako PPOBŽ tako i njegovih izmjena i dopuna, te su zaključci procjene i glavne ocjene integrirani u PPOBŽ.

Kroz posljednje izmjene i dopune PPOBŽ preuzete su redefinirane granice eksploatacijskih polja (EP) ugljikovodika prema podacima INE d.d. Zagreb. Korigirane su granice EP Bizovac, Kućanci, Kućanci-Kapelna, Crnac, Beničanci, Bokšić-Klokočevci, Obod, Števkovica i Sječe.

Samom činjenicom da je sada za sve zahvate planirane PPOBŽ-om provedena strateška procjena utjecaja na okoliš uvelike je olakšan postupak izrade izmjena i dopuna PPUO/G, posebno kada se provodi njihovo usklađivanje s planom šireg područja, te nominacija pojedinačnih zahvata u prostoru za financiranje sredstvima iz fondova EU.

Prije usvajanja II. izmjena i dopuna PPOBŽ, u skladu s Uredbom o informacijskom sustavu prostornog uređenja („Narodne novine“ broj 115/15.), izvršena je transformacija svih kartografskih prikaza u referentni koordinatni sustav HTRS96/TM, te tako transformirane, u zadanom formatu dostavljene Zavodu za prostorni razvoj za potrebe objave u informacijskom sustavu.

Po donošenju II. izmjena i dopuna PPOBŽ, izrađen je i objavljen pročišćeni tekst odredbi za provedbu i njegovog grafičkog dijela.

Provedba PPOBŽ podrazumijeva izdavanje akata za gradnju direktnom primjenom odredbi za provođenje, odnosno usmjeravanje prostornog planiranja za područja JLS izdavanjem mišljenja o usklađenosti PPUO/G s PPOBŽ. U promatranom periodu izdano je ukupno 63 mišljenja, od kojih je 12 mišljenja bilo o potrebi dodatnog usklađenja PPUO/G s PPOBŽ.

Problematika u provedbi PPOBŽ:

1. *Eksploatacijsko polje građevinsko-tehničkog kamena Torine*

U rujnu 2018. godine iz Ministarstva je, u postupku izdavanja lokacijske dozvole, zatraženo očitovanje o statusu kamenoloma Gradac u važećim prostornim planovima zbog uočene razlike u površinama u prostornim planovima različitih razina. Način osnivanja eksploatacijskog polja propisan je posebnim propisom uz preduvjet da je isto planirano prostornim planom. Dakle, eksploatacijsko polje se ucrtava u prostorni plan temeljem zahtjeva zainteresirane strane približnom površinom, dok se tek donošenjem rješenja koje utvrđuje

točne koordinate lomnih točaka poligona koji eksploatacijsko polje omeđuje može izračunati njegova točna površina. Zbog na navedeni način propisanih koraka, planiranja i utvrđivanja eksploatacijskog polja, moguća je razlika u površini i obliku eksploatacijskog polja u prostornom planu i rješenju o odobrenju eksploatacijskog polja, što se ne smatra neusklađenošću Rješenja s prostornim planom, pri čemu je mjerodavna i točna tek površina iz Rješenja.

Eksploatacijsko polje Torine nalazi se u Gradu Našice i planirano je PPOBŽ-om koji je izrađen na podlozi 1:100.000 te Prostornim planom uređenja Grada Našica (PPUGN), izrađenom na podlozi 1:25000. Tehnologija izrade važećih prostornih planova je skeniranje i geokodiranje karata odgovarajućih mjerila, prema HDKS - koordinatnom (tada važećem) sustavu. Uvođenjem novog HTRS - koordinatnog sustava, sve PPUO/G s područja Županije na inicijativu Zavoda su transformirani u novi, sada važeći HTRS96/TS – sustav, što je postupak pri kojem može doći do određene deformacije. Navedeno je još jedan razlog zbog kojega može doći do razlike u površinama u prostornim planovima različite razine i razlog zbog kojega se grafički podatak iz prostornog plana ne može uzeti bez rezerve.

U grafičkim dijelovima PPOBŽ i PPUGN utvrđeno je eksploatacijsko polje Torine u svojoj postojećoj i planiranoj površini. Zbog mogućnosti odstupanja površina ovisno o mjerilu podloge, kao i ranije navedenih razloga, u Odredbama za provedbu PPOBŽ kao niti u PPUGN nisu istaknute njihove površine. Ukoliko je površina iz Rješenja oblikom i položajem približna površini iz prostornog plana smatramo da je eksploatacijsko polje planirano prostornim planom, odnosno utvrđeno u skladu s prostornim planom. Po navedenom načelu je izdano i mišljenje o usklađenosti PPUGN s PPOBŽ.

Prema mišljenju Zavoda upućenog kao odgovor Ministarstvu lokacijska dozvola za eksploatacijsko polje Torine se može izdati ukoliko su katastarske čestice za koje se lokacijska dozvola traži unutar granica eksploatacijskog polja utvrđenog Rješenjem, te nema potrebe za izmjenom PPOBŽ.

2. Eksploatacijsko polje ciglarske gline Tomašanci

U studenom 2017. godine Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta donijelo je Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja ciglarske gline Tomašanci. Rješenjem su utvrđene koordinate lomnih točaka eksploatacijskog polja u referentnom HTRS96/TM koordinatnom sustavu. Usporedbom s istim eksploatacijskim poljem utvrđenim u PPOBŽ, a slijedom njega i u Prostornom planu uređenja Općine Gorjani na čijem području se nalazi, utvrđeno je da nova granica neznatno odstupa po x-koordinati. Maksimalno odstupanje je 8 metara, što u mjerilu 1:100.000 u kojem je rađen PPOBŽ nije vidljiva razlika. Razlika se može utvrditi jedino digitalno pri detaljnom prikazu, što, zbog metodologije izrade prostornih planova, ne bi trebao biti razlog za izmjenu PPOBŽ.

3. Eksploatacijsko polje Zalata-Dravica

Ministarstvo je u travnju 2018. godine uputilo dopis kojim se traži očitovanje o usklađenosti zahvata eksploatacije ugljikovodika na plinsko-kondenzacijskom polju Zalata-Dravica s nadležnim prostornim planovima. Posljednje izmjene i dopune PPOBŽ usvojene su 2016. godine. U postupku izrade zainteresirani subjekt obratio se Županiji sa zahtjevom da se kroz PPOBŽ omogući formiranje eksploatacijskog polja u sklopu tada još istražnog prostora na sjeverozapadu Županije. Zahtjevu je udovoljeno, te je na kartografskom prikazu broj 1. „Korištenje i namjena površina“, otprilike u težištu površine istraživanja na prostoru Županije, (istražni prostor obuhvaća i prostor u Virovitičko-podravskoj županiji), postavljen simbol koji označava planiranu eksploataciju energetskih mineralnih sirovina. Površina novog eksploatacijskog polja nije se mogla prejudicirati, budući da su u datom trenutku istražni radovi bili u tijeku i nisu se mogli znati njihovi rezultati.

Usklađujući PPUO Podravske Moslavine s PPOBŽ, na isti način, simbolom, je planirana eksploatacija ugljikovodika, čime su stvoreni preduvjeti – planiranost prostornim planovima svih razina - za donošenje rješenja o eksploatacijskom polju, te se ne smatra potrebnim zbog navedenog mijenjati PPOBŽ.

e) *Prostorni planovi uređenja općine/grada (PPUO/G) na području Županije*

Svaka JLS ima na snazi prostorni plan uređenja općine/grada (PPUO/G):

Tablica 10. Prostorni planovi uređenja općine/grada na području Županije

Redni broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	PPU Grada Belog Manastira	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira broj 5/06., 7/07. i 5/12.
2.	PPU Grada Belišća	"Službeni glasnik" Grada Belišća broj 08/03., 8/11., 5/12., 8/13., 9/13., 6/15., 9/16. 8/17.-pročišćeni plan i 10/18.
3.	PPU Grada Donji Miholjac ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Grada Donji Miholjac broj 12/05., 2/12. i 8/15.
4.	PPU Grada Đakovo ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Grada Đakovo broj 7/06., 7/12., 1/15., 2/15.-pročišćeni plan, 9/18. i 11/18.-pročišćeni plan
5.	PPU Grada Našica	"Službeni glasnik" Grada Našica broj 11/06., 2/10., 8/15., 8/17. i 1/18.-pročišćeni tekst
6.	PPU Grada Osijeka	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 8/05., 5/09., 17A/09.-ispravak, 12/10., 12/12. i 20A/18.
7.	PPU Grada Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 09/03., 8/10., 8/15. i 2/18.
8.	PPU Općine Antunovac	"Službeni glasnik" Općine Antunovac broj 3/05., 5/11., 8/11.-ispravak, 4/15.-ispravak, 9/12., 8/15., 12/15.-pročišćeni plan, 8/16., i 12/16.-zaključak i ispravci (ispravak 5/11. i pročišćenog plana)
9.	PPU Općine Bilje	"Službeni glasnik" Općine Bilje broj 8/05., 2/16., 8/16.-ispravak i 9/16.-pročišćeni plan
10.	PPU Općine Bizovac	"Općinski glasnik" Općine Bizovac broj 03/05., 3/10., 4/11., 4/13. 2/16. i 3/16.-ispravak i pročišćeni plan
11.	PPU Općine Čeminac	"Službeni glasnik" Općine Čeminac broj 02/05., 8/06., 3/11., 1/13., 2/14., 7/14. 6/18. i 7/18.-pročišćeni plan
12.	PPU Općine Čepin ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Općine Čepin broj 1/07., 1/12., 11/12.-ispravak, 10/15., 15/15.-ispravak, 17/15.-pročišćeni plan, 6/16.-ispravak pročišćenog plana, 3/18., 11/18.-ispravak i 12/18.-pročišćeni plan
13.	PPU Općine Darda ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Općine Darda broj 05/06., 6/06.-ispravak, 4/08., 6/12., 1/14., 4/15. i 6/15.-pročišćeni plan
14.	PPU Općine Donja Motičina	"Službeni glasnik" Općine Donja Motičina broj 3/06., 4/11., 2/13., 1/16., 2/16.-pročišćeni plan, 5/17., 5a/17.-pročišćeni plan, 6/18. i 7/18.-pročišćeni plan
15.	PPU Općine Draž	"Službeni glasnik" Općine Draž broj 03/05., 5/11., 9/14., 9/15., 4/18. i 7/18.-ispravak
16.	PPU Općine Drenje (ss)*	"Službeni glasnik" Općine Drenje broj 29/07., 49/14. i 9/18.
17.	PPU Općine Đurđenovac	"Službeni glasnik" Općine Đurđenovac broj 8/06., 6/12., 5/18. i 6/18.-pročišćeni plan
18.	PPU Općine Erdut	"Službeni glasnik" Općine Erdut broj 32/06., 45/09.-ispravak, 52/12. i 56/13.
19.	PPU Općine Ernestinovo	"Službeni glasnik" Općine Ernestinovo broj 2/07., 6/10. i 5/17.
20.	PPU Općine Feričanci	"Službeni glasnik" Općine Feričanci broj 36/04., 64/09., 6/11., 3/15., 8/16. i 9/16.-pročišćeni plan
21.	PPU Općine Gorjani	"Službeni glasnik" Općine Gorjani broj 36/05., 53/11.-ispravak i 43/07.
22.	PPU Općine Jagodnjak	"Službeni glasnik" Općine Jagodnjak broj 1/07., 7/09., 1/16. i 4/18.-pročišćeni plan
23.	PPU Općine Kneževi Vinogradi ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Općine Kneževi Vinogradi broj 5/05., 5/06.-ispravak, 5/09., 3/12. i 14/12.

24.	PPU Općine Koška	"Službeni glasnik" Općine Koška broj 1/06., 4/06.-ispravak, 4/14., 10/15., 1/16.-ispravak, 1/16.-pročišćeni plan, 4/18. i 6/18.-pročišćeni plan.
25.	PPU Općine Levanjska Varoš ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Općine Levanjska Varoš broj 5/04., 6/17. i 1/18.-pročišćeni plan.
26.	PPU Općine Magadenovac	"Službeni glasnik" Općine Magadenovac broj 10/03., 10/10., 10/17. i 10/17.-pročišćeni plan.
27.	PPU Općine Marijanci	"Službeni glasnik" Općine Marijanci broj 3/06., 3/12., 6/18. i 7/18.-pročišćeni plan.
28.	PPU Općine Petlovac ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Općine Petlovac broj 21/05., 1/10.-ispravak, 2/18. i 3/18.-pročišćeni tekst
29.	PPU Općine Petrijevci	"Službeni glasnik" Općine Petrijevci broj 7/03., 4/08., 4/12., 4/17. i 6/17.-pročišćeni plan.
30.	PPU Općine Podgorač	"Službeni glasnik" Općine Podgorač broj 2/06., 1/09., 4/17. i 5/17.-pročišćeni plan.
31.	PPU Općine Podravska Moslavina	"Službeni glasnik" Općine Podravska Moslavina broj 4/07. i 2/16.-ispravak i 4/16.
32.	PPU Općine Popovac	"Službeni glasnik" Općine Popovac broj 4/06., 1/15. i 5/15.-pročišćeni plan. i 3/18.
33.	PPU Općine Punitovci (ss)*	"Službeni glasnik" Općine Punitovci broj 2/06., 3/09. i 2/14.
34.	PPU Općine Satnica Đakovačka ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Općine Satnica Đakovačka broj 2/06., 3/13., 8/17., 9/17.-pročišćeni plan, 5/18. i 6/18.-pročišćeni plan.
35.	PPU Općine Semeljci	"Službeni glasnik" Općine Semeljci broj 5/07., 8/08.-ispravak, 8/12., 7/17. i 8/17.-pročišćeni plan.
36.	PPU Općine Strizivojna	"Službeni glasnik" Općine Strizivojna broj 4/06., 2/09., 6/13. i 4/16.
37.	PPU Općine Šodolovci	"Službeni glasnik" Općine Šodolovci broj 3/06., 7/13., 6/15. i 2/16.-pročišćeni plan.
38.	PPU Općine Trnava (ss)*	"Službeni glasnik" Općine Trnava broj 4/07., 1/11., 4/15. i 1/16.-pročišćeni tekst.
39.	PPU Općine Viljevo ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Općine Viljevo broj 1/04., 2/12., 3/17. i 2/18.-pročišćeni plan.
40.	PPU Općine Viškovci	"Službeni glasnik" Općine Viškovci broj 2/07., 3/10. i 1/14.
41.	PPU Općine Vladislavci	"Službeni glasnik" Općine Vladislavci broj 1/07., 6/15., 4/18., 5/18.-ispravak i 6/18.-pročišćeni plan.
42.	PPU Općine Vuka	"Službeni glasnik" Općine Vuka broj 4/07., 1/16. i 4/16.-ispravak i pročišćeni plan.

Izvor podataka: Registar Zavoda

PPU - prostorni plan uređenja, *(ss) plan smanjenog sadržaja, ⁽¹⁾ planovi s izmjenama i dopunama u tijeku

Kao što se vidi iz Tablice 9., gotovo svi PPUO/G prošli su jednu ili više izmjena i dopuna koje su, osim za potrebe gospodarstva, rađene i u svrhu usklađivanja sa II. Izmjenama i dopunama PPOBŽ, Zakonom te sa zakonima i propisima koji su u međuvremenu mijenjani. Izuzetak čine PPU Grada Belog Manastira, te općina Erdut, Gorjani, Kneževi Vinogradi, Punitovci i Viškovci, s tim što je izrada izmjena i dopuna PPUO Levanjska Varoš i Kneževi Vinogradi u tijeku.

Prelaskom u novi kooordinatni sustav, nadležna javnopravna tijela su preispitala podatke o granicama eksploatacijskih polja, te su u odnosu na njih granice korigirane. Po primitku rješenja s granicama eksploatacijskih polja utvrđenih u HTRS96/TM koordinatnom sustavu, nositelj odobrenja za eksploataciju uputio je prijedlog za izmjene i dopune PPUO/G u svrhu usklađivanja granica eksploatacijskih polja. U tu svrhu, u promatranom razdoblju, izrađene su izmjene i dopune PPUG Valpovo i PPU općina Bizovac, Đurđenovac, Koška, Marijanci, Magadenovac, Petrijevci i Viljevo, te su u njima korigirane granice eksploatacijskih polja ugljikovodika Beničanci, Bizovac, Bokšić-Klokočevci, Crnac, Kućanci, Kućanci-Kapelnja, Obod, Sječe i Števkovica, te granica geotermalnog polja Bizovac.

U promatranom razdoblju izrađena je ukupno 51 izmjena i dopuna PPUO/G, nakon čega su izrađena 34 pročišćena teksta odredbi za provedbu, za neke PPUO/G i više puta.

Razlozi izrade 51 izmjene i dopuna PPUO/G dijelom je bilo i usklađivanje sa Zakonom u kojem se definicije izgrađenog i neizgrađenog građevinskog područja razlikuju od definicija iz propisa temeljem kojih su PPUO/G izrađeni i doneseni. JLS su shvatile važnost prostornog planiranja kao preduvjeta za održivi gospodarski napredak i razvoj, što je također bio razlog za pokretanje izrade izmjena i dopuna prostornih planova svih razina, a prvenstveno PPUO/G.

Najveći problem kod odlučivanja o pokretanju izrade izmjena i dopuna prostornih planova u nadležnosti JLS je nedostatak financijskih sredstava. Stoga smo danas svjedoci sve češćih financijskih potpora za izradu izmjena i dopuna PPUO/G od strane zainteresiranih gospodarskih subjekata, što se može navesti kao dobra praksa za promicanje gospodarskog napretka. U tu svrhu je i resorno Ministarstvo tijekom 2018. godine objavilo javni poziv za sufinanciranje izrade prostornih planova, prvenstveno namijenjen JLS.

Pravnu nesigurnost pri izradi izmjena i dopuna PPUO/G, ali već i pri pokretanju izrade, stvaraju česte izmjene Zakona, posebno onog dijela koji propisuje planiranje izvan građevinskog područja. Posljednja, stupila na snagu 25. travnja 2019. godine, dopustila je izvan građevinskog područja planiranje i reciklažnih dvorišta za građevinski otpad s pripadajućim postrojenjima, te zahvata u prostoru za robinzonski smještaj kapaciteta do 30 gostiju, koji pri tom mora biti izvan prostora ograničenja, strogog rezervata, posebnog rezervata i nacionalnog parka.

Do tada su sve građevine za gospodarenje otpadom planirane u građevinskim područjima, uslijed čega su ona nerijetko povećavana, čime je dodatno akcentiran negativan trend prenamjene prvenstveno poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe.

Velika novina je omogućavanje planiranja zahvata u prostoru za robinzonski turizam kao potpuno nove kategorije u propisima iz područja prostornog planiranja. Omogućavanje planiranja Zakonom nije dostatno. Sve JLS koje se odluče pripremiti prostor za ovu vrstu turizma, koji bi mogao biti vrlo popularan i posjećen, posebno uz europske biciklističke rute, morat će pristupiti izradi izmjena i dopuna PPUO/G.

Izmjene Zakona reflektiraju se i na planiranje kampova koji su se izvan građevinskih područja mogli planirati do prvih izmjena Zakona u trajanju od cca 3,5 godine. Kao primjer se može navesti Općina Jagodnjak, koja je izmjene i dopune PPUO radila kako bi osigurala prostor za kamp, da bi se, nakon što ga je isplanirala izvan građevinskog područja, promijenio Zakon, čime je onemogućena njegova realizacija.

Postupak izrade prostornog plana, kao i njegovih izmjena i dopuna, u idealnim uvjetima (kada bi sva javnopravna tijela poštivala propisane rokove i proceduru) traje minimalno 6 mjeseci, a uz izradu strateške procjene utjecaja plana na okoliš (ocjene o potrebi strateške procjene), odnosno glavne ocjene utjecaja na prirodu, godinu dana ili duže, uz pretpostavku da su u proračunu JLS za isto osigurana sredstva.

Zbog toga je izgledno da JLS s područja Županije neće percipirati zakonske mogućnosti sve do donošenja sljedećih izmjena i dopuna PPUO/G.

f) *Generalni urbanistički plan (GUP)*

Zakon zadržava GUP, kao naslijeđenu kategoriju prostornog plana koji se obavezno izrađuje i donosi za građevinsko područje i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja središnjeg naselja velikog grada. Prema Zakonu obveza izrade GUP-a je za gradsko naselje Osijek. Na

području Županije na snazi su 2 GUP-a, za Osijek i za Đakovo koji je obvezu izrade istog imao prema prijašnjim propisima.

Tablica 11. Generalni urbanistički planovi (GUP) na području Županije

Redni broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	GUP Grada Đakova ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Grada Đakova broj 6/08., 12/15. i 14/15.-pročišćeni plan.
2.	GUP Grada Osijeka	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 5/06., 12/06.-ispravak, 1/07.-ispravak, 12/10., 12/11., 12/12., 2/13.-ispravak, 4/13.-ispravak, 7/14., 11/15., 5/16.-ispravak, 2/17. i 6A/18.-pročišćeni tekst

Izvor podataka: Registar Zavoda

⁽¹⁾ planovi s izradom izmjena i dopuna u tijeku

Kao što se iz tablice vidi oba GUP-a su u promatranom periodu mijenjana, a nakon posljednjih izmjena je izrađen i pročišćeni tekst odredbi za provedbu i grafičkog dijela.

Novina u promatranom periodu je uvođenje obveze ishoda mišljenja na konačni prijedlog GUP-a (i njegovih izmjena i dopuna) o usklađenosti s planom šireg područja. Tako je u travnju 2019. godine izdano mišljenje o usklađenosti izmjena i dopuna GUP-a Đakova, nakon čega su stečeni svi preduvjeti za njegovo donošenje.

Iako je posljednja izmjena GUP-a Osijeka usvojena 2017. godine, mišljenje nije traženo jer je izrada izmjena i dopuna pokrenuta po propisu po kojem ta obveza nije postojala.

g) Urbanistički plan uređenja (UPU)

UPU je plan koji se može donositi kao plan državnog ili županijskog značaja, a obavezno se izrađuje za površine utvrđene u državnom planu prostornog razvoja, odnosno prostornom planu županije. UPU državne odnosno županijske razine tek će se izrađivati, po donošenju planova nove generacije prema Zakonu.

Prema ranijim propisima UPU se donosio za naselja, odnosno dijelove naselja koji su sjedišta gradova, za naselja odnosno dijelove naselja registrirane kao povijesne urbanističke cjeline, te za naselja odnosno dijelove naselja određene prostornim planom županije. Zakon propisuje UPU kao prostorni plan koji se obavezno donosi za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju unutar građevinskog područja.

Većina važećih UPU-a izrađena je temeljem ranije važećih propisa, a tijekom proteklog razdoblja od četiri godine izrađeno je 16 izmjena i dopuna važećih UPU-a, nakon čega su izrađena 4 pročišćena teksta odredbi za provedbu, te su izrađena 2 nova UPU-a.

Tablica 12. Urbanistički planovi uređenja (UPU) na području Županije

Redni broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	UPU Belog Manastira	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira broj 1/08. i 8/09.
2.	UPU naselja Šećerana	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira broj 2/09.
3.	UPU Grada Belišća	"Službeni glasnik" Grada Belišća broj 01/04., 8/13., 9/13., 6/15., 9/16. i 8/17.-pročišćeni plan i 11/18.
4.	UPU "dijela Ulice Marka Oreškovića" u Bistrincima	"Službeni glasnik" Grada Belišća broj 8/11. i 11/14.
5.	UPU naselja Donji Miholjac	"Službeni glasnik" Grada Donji Miholjac broj 9/08., 2/12., 8/15. i 7/18.
6.	UPU Industrijske zone Donji Miholjac	"Službeni glasnik" Grada Donji Miholjac broj 6/07., 8/15. i 12/15.

7.	UPU Gospodarske zone Široko Polje	"Službeni glasnik" Grada Đakova broj 10/09.
8.	UPU središta Osijeka	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 7/00., 5/02., 6/04., 3/12. i 2/17.
9.	UPU "Prostor Sveučilišta J.J. Strossmayera" u Osijeku - Donji Grad	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 4/03., 12/10., 9/13. i 2/15.
10.	UPU područja između južne obilaznice i "S" ceste u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 5/09. i 14/13.
11.	UPU osječke Tvrđe ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 16/11. i 2/16.
12.	UPU Grada Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 11a/03. i 8/10., 8/11.- ispravak i 4/14., 10/14. i 8/15.
13.	UPU naselja Bilje	"Službeni glasnik" Općine Bilje broj 16/10.
14.	UPU "Plandište 1" Čepin	"Službeni glasnik" Općine Čepin broj 1/13., 3/18., 11/18.-ispravak i 12/18.-pročišćeni plan.
15.	UPU "Gospodarska zona Čepin" u Čepinu	"Službeni glasnik" Općine Čepin broj 9/16.
16.	UPU "Plandište 2" Čepin	"Službeni glasnik" Općine Čepin broj 25/18.
17.	UPU gospodarske i turističko-rekreacijske zone "Đola"	"Službeni glasnik" Općine Darda broj 8/10.
18.	UPU gospodarska zona jugoistok Donja Motičina	"Službeni glasnik" Općine Donja Motičina broj 2/13., 5/17. i 5a/17.-pročišćeni plan
19.	UPU "Topoljski Dunavac" ⁽¹⁾	"Službeni glasnik" Općine Draž broj 1/09. i 8/17.
20.	UPU "Rekreacijski centar Kneževi Vinogradi"	"Službeni glasnik" Općine Kneževi Vinogradi broj 7/08.
21.	UPU "Jugoistok Kneževi Vinogradi"	"Službeni glasnik" Općine Kneževi Vinogradi broj 9/12.
22.	UPU naselja Petrijevci	"Službeni glasnik" Općine Petrijevci broj 6/04., 6/08. i 7/18.
23.	UPU Poduzetničke zone Podgorač	"Službeni glasnik" Općine Podgorač broj 2/10.
24.	UPU "Gospodarske zone Josipovac Punitovački"	"Službeni glasnik" Općine Punitovci broj 2/10.
25.	UPU gospodarske zone II Semeljci	"Službeni glasnik" Općine Semeljci broj 4/12., 11/18. i 14/18.-pročišćeni plan
26.	UPU zone mješovite namjene "Svinjarevo"	"Službeni glasnik" Općine Strizivojna broj 4/09.
27.	UPU gospodarske (poslovne) zone u Trnavi	"Službeni glasnik" Općine Trnava broj 3/12.
28.	UPU "Gospodarska zona" Viškovci	"Službeni glasnik" Općine Viškovci broj 4/10.

Izvor podataka: Registar Zavoda

⁽¹⁾ planovi s izradom izmjena i dopuna u tijeku

h) Ostali provedbeni prostorni planovi

Na području Županije na snazi je ukupno 40 detaljnih planova uređenja (DPU) od kojih je 36 na području gradova, a preostala 4 na području općina.

DPU utvrđuje detaljnu namjenu površina, režime uređivanja prostora, način opremanja zemljišta infrastrukturom, uvjete za izgradnju građevina i poduzimanje drugih aktivnosti u prostoru od važnosti za područje za koje se donosi, a izrađeni su na temelju ranije važećih propisa.

Zakon više ne poznaje kategoriju DPU-a, s tim što one do sada donesene zadržava na snazi jednako kao i sve ostale ranije donesene razine planova, do donošenja novih planova po Zakonu.

Je li ovakav potez zakonodavca dobar pokazat će vrijeme, ali s obzirom na mogućnosti današnje tehnologije u izradi prostornih planova te činjenicu da se dijelovi prostornog plana uređenja mogu izraditi s detaljnošću urbanističkog plana, može se vjerovati da se izostanak detaljnih planova neće negativno reflektirati na kvalitetu planiranja, uređivanja i korištenja prostora kao neobnovljivog prirodnog resursa.

Tablica 13. Detaljni planovi uređnja (DPU) na području Županije

Red. broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	DPU Javnog groblja Beli Manastir	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira broj 1/08. i 10/13.
2.	DPU zone male privrede (uz rijeku Karašicu) u Belišću	"Službeni glasnik" Općine Belišće broj 4/95., 2/10. - ispravak i 6/12.
3.	DPU gospodarske zone Zagajci u Belišću	"Službeni glasnik" Grada Belišća broj 8/10.
4.	DPU gospodarske zone kod pruge u Belišću	"Službeni glasnik" Grada Belišća broj 8/11.
5.	DPU "Pašin prolaz zapad" Đakovo	"Službeni glasnik" Grada Đakova broj 7/99., 3/03.
6.	DPU "Sjever II" Đakovo	"Službeni glasnik" Grada Đakova broj 9/01., 12/06.
7.	DPU "Žaranova bara" u Đakovu	"Službeni glasnik" Grada Đakova broj 17/06.
8.	DPU dragovoljaca Domovinskog rata u Đakovu	"Službeni glasnik" Grada Đakova broj 06/12.
9.	DPU dijela "Industrijske četvrti-jug" u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 2/03.
10.	DPU bloka omeđenog Istarskom, Vukovarskom i Trpimirovom ulicom u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 6/03. i 2/04.
11.	DPU prostora "Luka-Donji Grad" u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 2/09.
12.	DPU Industrijske četvrti - zapad u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 15/11.
13.	DPU "Tehnika beton" Osijek	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 15/11.
14.	DPU naselja uz Jablaničku ulicu u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 04/14.
15.	DPU područja "Retfala-jug" u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 7/14.
16.	DPU područja uz Sljemensku i Snježnjačku ulicu u Osijeku	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 7/14.
17.	DPU zona mješovite namjene "Trnjak" Našice	"Službeni glasnik" Grada Našica broj 5/97.
18.	DPU športsko-rekreacijske zone uz jezero Lapovac II u Našicama	"Službeni glasnik" Grada Našica broj 3/05.
19.	DPU centar naselja Urbarija	"Službeni glasnik" Grada Našica broj 4/12. i 5/12. - ispravak
20.	Detaljni plan stambenog naselja "Okrugljača" u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 5/96.
21.	Detaljni plan Zone male privrede u Valpovu (kod Sunčane ulice)	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 5/96. i 6/01.
22.	DPU zone malog gospodarstva II u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 8/97. i 7/11.
23.	DPU poslovno-stambene zone u ulici M. Gupca u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 5/98.
24.	DPU poslovno-stambene zone u ulici J.J. Strossmayera u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 5/02. i 2/19.
25.	DPU poslovne zone u Valpovu (obilaznica Valpovo)	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 01/04. i 6b/06.
26.	DPU dijela Centra Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 6b/06. i 1/10.- ispravak
27.	DPU zone gospodarske poslovne namjene K-VI uz obilaznicu Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 7/07. i 7/11.
28.	DPU zone gospodarske poslovne namjene K-III u ulici Ljudevita Gaja u Valpovu	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 1/08.
29.	DPU za industrijsku zonu Grada Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 2/09.
30.	DPU i obnove povjesne jezgre Grada Valpova	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 5/12., 6/14. i 2/18.
37.	DPU "Romsko naselje" Darda	"Službeni glasnik" Općine Darda broj 6/06. i 5/11.
38.	DPU gospodarske zone Ernestinovo 1	"Službeni glasnik" Općine Ernestinovo broj 2/08.
39.	DPU poslovne zone Dračica 1 u	"Službeni glasnik" Općine Feričanci broj 46/05.,

	Feričancima	8/15. i 6/16.-pročišćeni tekst
40.	DPU Poduzetničke zone Podgorač	"Službeni glasnik" Općine Podgorač broj 2/11.

Izvor podataka: Registar Zavoda

Ostali još uvijek važeći planovi koji su na snazi u Županiji dani su u Tablici 13.

Tablica 14. Provedbeni urbanistički plan (PUP)i Plan uređenja manjeg naselja (PUMN) na području Županije

Red. broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	PUP "Brdo IV" Beli Manastir	"Službeni glasnik" Grada Belog Manastira broj 12/90
2.	PUP gradsko turističke i rekreacijske zone "Borik" u Donjem Miholjcu	"Službeni glasnik" Općine Donji Miholjac broj 14/85 i "Službeni glasnik" Grada Donjeg Miholjca broj 1/99
3.	PUMN Miholjački Poreč	"Službeni glasnik" Općine Donji Miholjac broj 1/95
4.	PUP zona "Šipovac" Našice	"Službeni glasnik" Općine Našice broj 6/90
5.	PUP "Industrijska zona" Našice	"Službeni glasnik" Općine Našice broj 3/92 i "Službeni glasnik" Grada Našica broj 1/03, 9/11 i 8/15
6.	PUP dijela naselja Antunovac Tenjski	"Službeni glasnik" Općine Osijek broj 11/88
7.	PUP dijela naselja Čepin	"Službeni glasnik" Općine Osijek broj 5/90
8.	PUP "Granični prijelaz" Knežovo	"Službeni glasnik" Općine Beli Manastir broj 5/91 - na snazi ali se ne primjenjuje
9.	PUP turistički centar "Borovik"	"Službeni vjesnik" Općine Đakovo broj 5/80 i 10/88 i „Službeni glasnik“ Općine Drenje broj 33/09
10.	PUP zona uz ulicu "Đure Salaja" Đurđenovac	"Službeni glasnik" Općine Našice broj 8/89 i "Službeni glasnik" Općine Đurđenovac broj 7/99
11.	PUP zona "Radničko naselje III" Đurđenovac	"Službeni glasnik" Općine Našice broj 6/90
12.	PUP zona "Taninska četvrt" Đurđenovac	"Službeni glasnik" Općine Našice broj 6/90 i "Službeni glasnik" Općine Đurđenovac broj 8/99, 3/06
13.	PUMN Levajska Varoš	"Službeni vjesnik" Općine Đakovo broj 10/88
14.	PUMN Strizivojna (dio naselja)	"Službeni vjesnik" Općine Đakovo broj 2/84 i "Službeni glasnik" Općine Strizivojna broj 1/99
15.	PUP dijela naselja Palača	"Službeni glasnik" Općine Osijek broj 2/90
16.	PUP dijela naselja Hrastin	"Službeni glasnik" Općine Osijek broj 6/90

Izvor podataka: Registar Zavoda

i) Prostorni planovi stavljeni izvan snage

Tablica 15. Planovi stavljeni izvan snage

Red. broj	Naziv plana	Službeno glasilo
1.	Stavljanje izvan snage Detaljnog plana uređenja „Središte Antunovac“ („Službeni glasnik“ Općine Antunovac broj 5/07.)	„Službeni glasnik“ Općine Antunovac broj 8/15. od 03. lipnja 2015.
2.	Stavljanje izvan snage Plana uređenja manjeg naselja Rakitovica („Službeni glasnik“ broj 1/95.)	„Službeni glasnik“ Grada Donjeg Miholjca broj 8/15. od 22. srpnja 2015.
3.	Stavljanje izvan snage Detaljnog plana uređenja „Gospodarske zone“ Čepin („Službeni glasnik“ Općine Čepin broj 1/10. i 5/11.)	„Službeni glasnik“ Općine Čepin broj 10/15. od 27. srpnja 2015.

4.	Stavljanje izvan snage Provedbenog urbanističkog plana „Radničko naselje II“ Đurđenovac („Službeni glasnik“ Općine Našice broj 6/82., 6/87. i „Službeni glasnik“ Općine Đurđenovac broj 7/99. i 8/99.)	„Službeni glasnik“ Općine Đurđenovac broj 4/15. od 21. rujna 2015.
5.	Stavljanje izvan snage Provedbenog urbanističkog plana stambenog naselja Jug IV Osijek („Službeni glasnik“ broj 6/83. i 4/90.)	„Službeni glasnik“ Grada Osijeka broj 11/15. od 24. rujna 2015.
6.	Stavljanje izvan snage Detaljnog plana uređenja stambene zone uz naselje A. Starčevića u Valpovu ("Službeni glasnik" Grada Valpova broj 2/98)	"Službeni glasnik" Grada Valpova broj 8/15. od 28. prosinca 2015.
7.	Stavljanje izvan snage Provedbenog urbanističkog plana dijela naselja Piškorevci ("Službeni vjesnik" Općine Đakovo broj 1/91)	"Službeni glasnik" Grada Đakova broj 8/15. od 09. srpnja 2015.
8.	Stavljanje izvan snage Detaljnog plana uređenja rekreacijskog centra uz Kupsku ulicu ("Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 9/08 i 2/15)	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 5/16. od 04. svibnja 2016.
9.	Stavljanje izvan snage Detaljnog plana uređenja dijela Industrijske četvrti Osijek ("Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 5/99, 2/00 i 6/11)	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 10/17. od 21. rujna 2017.
10.	Stavljanje izvan snage Detaljnog plana uređenja kompleksa "Gradski vrt" u Osijeku ("Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 6/02, 3/04)	"Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 10/17. od 21. rujna 2017.

Izvor podataka: Registar Zavoda

Kao što se vidi iz Tabele 14., u promatranom razdoblju Zakonom propisanom procedurom stavljen je izvan snage 10 provedbenih planova, najčešće s obrazloženjem neusklađenosti s planom višeg reda, čime je bila otežana realizacija drugih planskih dokumenata JLS. U slučajevima kada se radi o prostornim planovima iz razdoblja s kraja 80-tih, odnosno početka 90-tih, naputak Ministarstva glasilo je da se, kao planovi "stare" generacije izrađeni na sasvim drugačijim ekonomskim postavkama od današnjih i drugačijom tehnologijom, stave izvan snage.

j) *Problematika izrade, donošenja i provedbe prostornih planova lokalne razine*

1. *Objava izvješća o javnoj raspravi*

U promatranom razdoblju započela je primjena Opće uredbe Europskog parlamenta i vijeća o zaštiti podataka (GDPR), nakon čega smo svjedočili odbijanju objavljivanja izvješća s javne rasprave na mrežnim stranicama resornog Ministarstva ukoliko se ne zacrne sva navedena osobna imena. Budući da Zakon ne predviđa cenzuriranje izvješća s javne rasprave, zatraženo je tumačenje načina primjene GDPR-a na njega.

Postupak izrade prostornog plana propisan je Zakonom. Na izmjene i dopune prostornog plana primjenjuje se isti postupak u sklopu kojeg se provodi javna rasprava. Javna rasprava sastoji se od javnog uvida i javnog izlaganja. Pravo na sudjelovanje u javnoj raspravi ima svatko. O javnoj raspravi izrađuje se izvješće koje se objavljuje na oglasnoj ploči i mrežnim stranicama nositelja izrade, te u informacijskom sustavu. Od sudionika u javnoj raspravi se očekuje davanje osobnih podataka u svrhu dostave obavjesti o eventualnim razlozima neprihvatanja odnosno djelomičnog prihvatanja njihovih prijedloga i primjedbi danih u javnoj raspravi.

Zakon o zaštiti osobnih podataka (u daljnjem tekstu: ZZOP) i GDPR definirali su osobni podatak kao svaku informaciju koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu, kao što su ime, identifikacijski broj, podaci o lokaciji, mrežni identifikator, te drugi čimbenici (članak 2. ZZOP, odnosno članak 4. GDPR). Osobne podatke je moguće prikupljati i obrađivati samo uz privolu njihova vlasnika u slučajevima navedenim u članku 7. ZZOP odnosno članka 5. GDPR-a. Jedan od navedenih razloga je i poštivanje pravnih obveza. Davatelj osobnog podatka prema članku 9. Zakona odnosno članka 12. i 13. GDPR-a mora biti upoznat s razlozima prikupljanja osobnog podatka i načinima korištenja i obrade istog.

Agencija za zaštitu osobnih podataka je, komparirajući ZZOP, GDPR i Zakon zaključila da postoje pravne obaveze tijela javne vlasti da objave izvješće o javnoj raspravi o prijedlogu prostornog plana lokalne razine, pri čemu predmetno izvješće, između ostalog, sadrži popis sudionika u javnoj raspravi. Međutim, iako postoji pravni temelj za obradu osobnih podataka u posebnom zakonu (pri čemu se misli na Zakon), prilikom javne objave izvješća o javnoj raspravi, koje sadrži popis sudionika, potrebno je uzeti u obzir načelo smanjenja količine podataka i objavljivati samo podatke koji su nužni da bi se postigla utvrđena svrha – transparentnost i javni interes. Uzimajući u obzir navedeno s aspekta pravnog okvira zaštite osobnih podataka, bilo bi dovoljno objaviti samo osobne podatke koji su bitni odnosno relevantni za ispunjenje svrhe konkretne obrade, što bi podrazumijevalo imena i prezimena sudionika u javnoj raspravi te eventualno mjesto stanovanja, bez navođenja privatne adrese stanovanja, čime bi bile ispunjene sve zakonske obaveze koje imaju nositelji izrade prostornog plana.

2. Mišljenja na prijedlog prostornog plana

Zakon javnopravnim tijelima propisuje obavezu davanja mišljenja o primjeni posebnog propisa i/ili dokumenata iz nadležnosti koji je od utjecaja na prostorni plan. Javnopravna tijela su mišljenja dužna dati u tijeku javne rasprave. Ako javnopravno tijelo ne dostavi mišljenje u zadanom roku, smatra se da je mišljenje dano. Mišljenja, suglasnosti, odobrenja i drugi akti koje javnopravna tijela trebaju dati u skladu s posebnim propisom su mišljenja koja daju u javnoj raspravi, prema Zakonu.

Dužina trajanja javnog uvida propisana je Zakonom. Javni uvid za novi prostorni plan traje trideset dana, a za izmjene i dopune najmanje osam i najviše petnaest dana, što su rokovi u kojima se ne pribave uvijek sva mišljenja. Najveći problem JLS imaju s Ministarstvom poljoprivrede, za čiju suglasnost je u slučaju prenamjene poljoprivrednog zemljišta u, najčešće građevinsko područje, neophodno izraditi dodatni elaborat, te se inzistira na konačnom prijedlogu plana, što je protivno odredbama Zakona.

U proteklom razdoblju nositelji izrade prostornih planova dobili su obvezu uključivanja u izradu Ministarstva državne imovine, po osnovi Zakonu o upravljanju državnom imovinom („Narodne novine“ broj 52/18.), te Ministarstva unutarnjih poslova odnosno nadležnu policijsku upravu, po osnovi Zakona o nadzoru državne granice („Narodne novine“ broj 83/13. i 27/16.).

Članak 8. Zakona o upravljanju državnom imovinom („Narodne novine“ broj 52/18.) propisuje obavezu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dostave odluke o izradi prostornog plana Ministarstvu državne imovine, čime ga se uključuje u postupak njegove izrade i donošenja prema odredbama Zakona. Ukoliko se Ministarstvo državne imovine uključi u izradu prostornog plana davanjem svojih zahtjeva za izradu, nositelj izrade dužan je pribaviti i mišljenje na prijedlog prostornog plana. Ministarstvo državne imovine uključuje se u izradu prostornog plana ukoliko se u njegovom obuhvatu nalaze prostori u vlasništvu RH i potrebno je na adekvatan način štititi državni interes.

Članak 32. Zakona o nadzoru državne granice („Narodne novine“ broj 83/13. i 27/16.) propisuje obvezu nositelja izrade prostornog plana, u svrhu osiguranja opće sigurnosti i preglednosti državne granice, pribavljanje mišljenja MUP-a, Sektora za granicu, za prostorni plan kojima se planira uređenje prostora koji seže 100 metara od granične crte. Isti članak propisuje da se prostorni plan ne može donijeti ako bi se njegovim planskim rješenjima ugrozila opća sigurnost, preglednost i zaštita državne granice, obavljanje granične kontrole ili protočnost prometa preko državne granice.

Do sada na PPUO/G nisu pribavljana navedena mišljenja, jer prostorni planovi u pravilu ne planiraju zahvate u neposrednoj blizini državne granice, međutim izdvojeni slučaj kada je izgrađena građevina poljoprivredne namjene izvan granica građevinskog područja koja otežava nadzor državne granice, pogotovo u vrijeme priljeva migranata i potencijalnih opasnosti od nelegalnog prelaska granice, potaknula je nadležne na dodatnu kontrolu prostornih planova u čijem obuhvatu je državna granica.

Zbog toga se svim JLS, koje u obuhvatu svojih prostornih planova imaju državnu granicu, sugerira izrada izmjena i dopuna PPUO/G na način da se odredbama za provedbu zabrani izgradnja neposredno uz državnu granicu, napose kada je riječ o građevinama koje se mogu graditi izvan građevinskih područja, te da pri tom uključe MUP, Sektor za granice.

3. *Problematika provedbe uočena u Upravnom odjelu za prostorno uređenje i graditeljstvo Osječko-baranjske županije te prijedlozi za poboljšanje kvalitete prostornih planova.*

- "1. Prostorne planove uskladiti s odredbama važećih propisa, što se posebno odnosi na Zakon o prostornom uređenju i odredbe koje se odnose na neizgrađene i neuređene dijelove građevinskih područja.
2. Provjeriti opravdanost izrade prostornih planova (npr. urbanistički i detaljni) čije su donošenje propisale jedinice lokalne samouprave (JLS) prije 20 i više godine, a planovi nisu doneseni.
3. Odredbe prostornih planova izmijeniti kako bi se omogućila rekonstrukcija građevina ozakonjenih prema odredbama Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama. Ova se odredba posebno odnosi na gospodarske zgrade (farme i sl.) koje se ne mogu rekonstruirati u svrhu primjene tzv. Nitratne direktive (91/676/EEC).
4. Odredbe prostornih planova izmijeniti kako bi se pojednostavila gradnja na česticama koje graniče s česticama na kojima su ozakonjene građevine prema Zakonu o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama jer su ozakonjene građevine često neusklađene s odredbama prostornih planova što može utjecati na određivanje lokacijskih uvjeta za gradnju na susjednoj čestici.
5. Veliki broj prostornih planova sadrži odredbu koja propisuje da zbrojena građevinska bruto površina prizemlja svih pomoćnih građevina na građevnoj čestici obiteljske stambene zgrade može iznositi maksimalno 50% od tlocrtne površine osnovne zgrade i to bez obzira što max. dozvoljena izgrađenost nije postignuta. Ovo se u praksi pokazalo kao problem iz razloga što se u ruralnim područjima pomoćne zgrade (garaže, ljetne kuhinje, drvarnice, spremišta i sl.) tradicijski grade na način da su veće površine od osnovne stambene zgrade.
6. Uočene su česte ciljane izmjene i dopune prostornih planova koje se odnose na uvjete gradnje pojedinih građevina (npr. silosi, sušare, višestambene zgrade,

farme) te smatramo da bi trebalo poduzeti radnje koje bi rezultirale smanjenjem broja navedenih intervencija u prostorne planove.

7. Kako Osječko-baranjska veliku važnost daje razvoju kontinentalnog turizma, potrebno je prostornim planovima omogućiti i olakšati gradnju građevina u funkciji turizma, kako bi se držao korak s potrebama i željama sve zahtjevnijih turista."

U očitovanjima drugih upravnih odjela Županije nije ukazano na poteškoće u realizaciji planskih dokumenata niti projekata vezanih na sadržaj prostornih planova.

IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

IV.1. Problematika daljnjeg prostornog razvoja Županije s obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

Tablica 16. Problematika prostornog razvoja Županije

Red. broj	Problematika	Obrazloženje
1.	Gospodarenje cjelovitim prostorom Županije	Počevši od okupacije Baranje tijekom Domovinskog rata, RH nema pristup površinama s lijeve strane rijeke Dunav. Gospodarenje cjelovitim teritorijem državni je prioritet. Dovršavanje procesa razminiranja.
2.	Zakonska regulativa	Izmjene Zakona stvaraju troškove JLS. Pravna nesigurnost rezultira smanjenjem ulaganja. Izostanak podzakonskih propisa otežava provedbu Zakona.
3.	Broj JLS	JLS često nisu kapacitirane, financijski i kadrovski, za samostalno upravljanje svojim prostorom, odnosno za samostalno pravovremeno obavljanje svih obaveza u svojoj nadležnosti. Zbog različitih financijskih potencijala JLS, komunalne djelatnosti se obavljaju nesrazmjerno, a realizacija planiranog cjelovitog sustava je otežana.
4.	Demografska obnova	Zadržavanje svih funkcija i kategorija centraliteta naselja te općenito očuvanje i podizanje nivoa komunalnih, društvenih i infrastrukturnih sadržaja u prostoru koja su preduvjet demografske obnove, a time i gospodarskog razvoja.
5.	Gospodarski razvoj	Dugotrajna izgradnja infrastrukture od značaja za RH. Otežano rješavanje imovinsko-pravnih odnosa. Pokrivenost prevelikog dijela Županije režimima višestruke zaštite prirode što dovodi do neravnoteže u postavkama održivog razvoja. Nedovoljno kapitaliziranje obnovljivih izvora energije.
6.	Cjelovitost poljoprivrednog zemljišta kao neobnovljivog prirodnog resursa	Korištenje imovinsko-pravnih odnosa kao primarnog kriterija pri prostornom planiranju rezultira proširenjem građevinskih područja bez stručne planske opravdanosti. Nedovoljna gustoća stanovanja u građevinskim područjima naselja.
7.	Infrastruktura	Neravnomjerna razvijenost vodoopskrbne mreže. Rascjepkanost i neravnomjerna izgrađenost sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Opterećenost prostora tehnološki napuštenim plinovodima.
8.	"Legalizacija"	Dalekosežnost posljedica nekritičkog ozakonjenja bespravno izgrađenih zgrada.
9.	Sustav prostornog uređenja	Izostanak mehanizma kontrole u okviru sustava prostornog uređenja za urbanističke planove uređenja lokalne razine.
10.	Izazovi urbane preobrazbe	Nedostatna dinamika aktiviranja brownfield područja, kao važnog prostornog resursa, uslijed neriješenih imovinskopravnih odnosa, statusa zaštite, planskih uvjetovanosti ili nedostupnosti informacija važnih za donošenje odluka o ulaganju.

IV.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova, drugih dokumenata koji utječu na prostor na razini Županije

U sljedećem četverogodišnjem razdoblju ocjenjuje se potrebnim:

1. izrada i donošenje izmjena i dopuna PPOBŽ
2. izrada i donošenje izmjena i dopuna PPUO/G u svrhu zaštite državne imovine, pojačane kontrole gradnje zbog zaštite državne granice, propisivanja uvjeta gradnje za građevine namijenjene ugostiteljstvu i turizmu, preklapanja sadržaja prostornog plana s novim katastarskim planovima, prepoznavanja područja za urbanu sanaciju
3. izrada i donošenje izmjena i dopuna PPPP Kopački rit
4. donošenje programskih dokumenata u skladu sa zajedničkom poljoprivrednom politikom EU
5. izrada i donošenje odluka o sanitarnoj zaštiti izvorišta
6. izrada i donošenje drugih dokumenata po posebnom propisu u nadležnosti Županije

IV.3. Preporuke mjera i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja Županije

IV.3.1. Mjere za gospodarenje cjelovitim prostorom Županije

- potenciranje rješavanja problematike Državne granice s Republikom Srbijom u svrhu raspolaganja cjelovitim prostorom s lijeve strane rijeke Dunav
- poticanje procesa pregleda minski sumnjivih područja i razminiranje

IV.3.2. Mjere za stabilnost zakonodavnog okvira

- praćenje javnih savjetovanja kod izrade propisa s područja prostornog planiranja i građenja, te drugih propisa koji utječu na prostorno planiranje
- aktivno sudjelovanje u izradi pravilnika o sadržaju prostornih planova područne (regionalne) i lokalne razine
- uključivanje svih struktura područne (regionalne) i lokalne samouprave s područja Županije u proces izrade Državnog plana prostornog razvoja

IV.3.3. Mjere za demografsku obnovu

- stimuliranje zadržavanja stanovništva (kreditno, porezno, stipendiranjem, politikom zapošljavanja itd.), kao i novog naseljavanja u strateški važna i demografski ugrožena područja (npr. pogranična područja)
- utjecanje odgovarajućim mjerama (carinskim, poreznim, stambenim itd.) na veći i brži povratak iseljenika
- provođenje poticajne, selektivne i raznolike prostorno organizirane populacijske politike, što uključuje i poreznu, stambenu, socijalnu, agrarnu, razvojnu, kulturnu, obrazovnu i druge politike
- poticanje aktivnom poljoprivrednom (zemljišnom) politikom razvoja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- omogućavanje olakšica i povoljnijih uvjeta ulaganja u demografski ugroženim područjima onim poslodavcima s komparativnim prednostima, koji će pretežito zapošljavati domaće stanovništvo
- zadržavanje funkcije centraliteta naselja
- podizanje nivoa gospodarskih, komunalnih, društvenih i infrastrukturnih sadržaja u prostoru
- razvijanje specifičnih e-usluga kojima se nadomješta nepostojanje pojedinih javnih usluga u depopulacijom pogođenim područjima, uz istodobno osiguravanje prava na pristup informacijsko-komunikacijskoj infrastrukturi

IV.3.4. Mjere za gospodarski razvoj

- stvaranje preduvjeta za prihvrat krupnih gospodarskih subjekata, kao zamašnjaka cjelokupnog gospodarskog razvoja ne samo Županije nego i regije
- informiranje i educiranje javnosti o mogućnostima i načinu financiranja projekata sredstvima EU-fondova
- izrada provedbenih prostornih planova u svrhu privođenja namjeni gospodarskih zona
- izrada projektne dokumentacije u svrhu povlačenja sredstava iz EU-fondova za konkretne zahvate u prostoru

- poticanje korištenja obnovljivih izvora energije u kućanstvima, gospodarstvu i javnom sektoru
- poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje
- jačanje društvene svijesti o nužnosti veze selo-grad
- jačanje uloge lokalnih razvojnih grupa – LAG-ova (LAG: lokalna akcijska grupa)
- revitaliziranje gospodarskih grana na suvremenim i konkurentnim osnovama
- jačanje urbano-ruralnih veza
- korištenje geotermalnih potencijala Županije
- razvijanje turizma temeljenog na lokalnim vrijednostima i ponudi
- razvijanje novih oblika kontinentalnog turizma (glamping, robinzonski turizam i sl.)

IV.3.5. Mjere za očuvanje cjelovitosti poljoprivrednog zemljišta

- privođenje poljoprivrednog zemljišta osnovnoj namjeni;
- inzistiranje na planskoj gustoći postojećih građevinskih područja naselja
- planiranje građevinskih područja prvenstveno temeljeno na prostornoplanskim osnovama i kriterijima
- racionalizacija broja i ukupne površine gospodarskih zona uz omogućavanje prihvata gospodarskih subjekata s velikim prostornim potrebama
- poticanje odmjereneog korištenja prostora usmjeravanjem razvojnih aktivnosti prema već korištenom zemljištu
- podržavanje i aktivno potpomaganje izrade popisa poljoprivrednog zemljišta

IV.3.6. Mjere za razvoj infrastrukture

- provođenje aktivnosti na realizaciji infrastrukturnih zahvata u prostoru od interesa za RH:
 - a) rekonstrukcija i modernizacija pruge za međunarodni promet M-3
 - b) realizacija prometnog čvora Osijek i prometnog čvora Đakovo
 - c) izgradnja VHS Osijek
 - d) završetak izgradnje Luke Osijek
 - e) izgradnja centra za gospodarenje otpadom Orlovnjak
 - f) rekonstrukcija i proširenje aerodroma Klisa
- razvijanje vodoopskrbne mreže radi ravnomjerne pokrivenosti Županije
- paralelno s razvojem pojedinačnih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, okrupnjavanje i međusobno povezivanje sustava
- rješavanje odvodnje i provođenje za okoliš prihvatljivih rješenja zbrinjavanja otpadnih voda u svim područjima s postojećom vodoopskrbom, posebno u osjetljivim područjima (zone sanitarne zaštite izvorišta, ekološke mreže i sl.)
- izgradnja i modernizacija cesta u skladu s intenzitetom prometa i razvojnim potrebama područja
- rješavanje prostornih konflikata koje uzrokuju trase željezničkih pruga unutar urbanih aglomeracija (gradovi Osijek i Đakovo)
- pripremanje planske i tehničke dokumentacije za učinkovito upravljanje sustavom obrane od poplava i ublažavanje posljedica suša uz razmatranje primjene višenamjenskih hidrotehničkih sustava i izgradnja pojedinačnih sustava navodnjavanja

IV.3.7. Mjere za unaprjeđenje stanja u prostoru

- afirmiranje prostornog uređenja u javnosti stvaranjem pozitivnog ozračja
- afirmiranje prakse urbane sanacije, kojom će se poboljšati karakter dijela građevinskog područja naselja i urbane mreže javnih sadržaja na površinama devastiranim nezakonitim građenjem i na druge načine

IV.3.8. Mjere za povećanje mogućnosti i potencijala urbane preobrazbe

- uspostavljanje i razvijanje registra brownfield područja, kao jedinstvene i sustavne baze podataka te valoriziranje prostornih, položajnih, imovinskopravnih i vrijednosnih značajki brownfield područja
- omogućavanje sagledavanja nultog stanja i praćenja učinkovitosti provedbe procesa urbane preobrazbe, kao i informiranje zainteresiranih ulagača o mogućim lokacijama za građenje

KORIŠTENE KRATICE:

DPU - detaljni plan uređenja

EU - Europska unija

GUP - generalni urbanistički plan

JLS - Jedinice lokalne samouprave

Ministarstvo - Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

PPOBŽ - Prostorni plan Osječko-baranjske županije

PPPP - Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

PPUO/G - prostorni plan uređenja općine/grada

Pravilnik - Pravilnik o sadržaju i obaveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru ("Narodne novine" broj 48/14.)

Pravilnik o sadržaju - Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obaveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova ("Narodne novine" broj 106/98., 39/04. i 45/04. - ispravak i 135/10.)

Program RH - Program prostornog uređenja RH ("Narodne novine" broj 50/99. i 84/13.)

RH - Republika Hrvatska

Skupština - Skupština Osječko-baranjske županije

Strategija - Strategija prostornog razvoja RH ("Narodne novine" broj 106/17.)

UPU - urbanistički plan uređenja

Zakon - Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“ broj 153/13., 65/17., 114/18. i 39/19.)

Zavod - Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Osječko-baranjske županije

ZPŽGO – Zakon o područjima županija, gradova i općina u RH

Županija - Osječko-baranjska županija

KORIŠTENI UVRIJEŽENI AKRONIMI:

AZONIZ - Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada

DGU - državna geodetska uprava

DZS - Državni zavod za statistiku

ES - ekvivalentnih stanovnika

EU - Europska unija

GDPR - Opća uredba Europskog parlamenta i vijeća o zaštiti podataka

GP - građevinsko područje

HAC - Hrvatske autoceste

HAKOM - Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije

HC - Hrvatske ceste

HEP - Hrvatska elektroprivreda

HOPS - Hrvatski operator prijenosa električne energije

HŽ - Hrvatske željeznice

IGP - izdvojeno građevinsko područje izvan naselja

MDI - Ministarstvo državne imovine

MK - Ministarstvo kulture

m.n.v. - metara nadmorske visine

MPPI - Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

MRRFEU - Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

MUP - Ministarstvo unutarnjih poslova

MZOE - Ministarstvo zaštite okoliša i energetike

POP - područje očuvanja značajnog za ptice

POVS - područje očuvanja značajnog za vrste i stanišne tipove

SCI - područje od značaja za zajednicu

SFRJ - bivša Socijalistička federativna republika Jugoslavija

SPA - područje posebne zaštite

UO - upravni odjel

ZZOP - Zakon o zaštiti osobnih podataka

ŽUC - županijska uprava za ceste